

Mən fəxr edirəm ki, Bakı Dövlət Universitetinin məzunuyam...

Ümummilli Lider HEYDƏR ƏLİYEV

1929-cu ildən nəşr olunur. Təsisçi: Bakı Dövlət Universiteti

21 may 2020-ci il

BAKI UNIVERSITETI

MİLLİ TƏRƏQQİ ELM VƏ TƏHSİL OCAĞINDAN BAŞLAYIR

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 97-ci ildönümünə həsr olunmuş "ULU ÖNDƏR XATİRƏLƏRDƏ" adlı onlayn müsabiqə **səh. 2**

"HEYDƏR ƏLİYEV: DAHI ŞƏXSİYYƏT, ƏBƏDİYAŞAR LİDER" adlı tələbə onlayn esse müsabiqəsi **səh. 2**

Laçının işğalından 28 il keçir **səh. 7**

BDU-nun Psixoloji Yardım Sektoru fərdi konsultasiyalara başlayıb **səh. 8**

İzzət Mikayılzadə **Gözəl günlər görəcəyik...** **səh. 8**

Nigar Əliyeva **"AZƏRBAYCAN" DEYƏNDƏ SƏNİ DÜŞÜNÜRÜK BİZ...** **səh. 8**

Akademik Rəfiqə xanım Əliyevanın anım günü

> səh. 2

Elçin Babayev **Bizi məharətli idarəçilik, birlik və həmrəylik xilas edir**

> səh. 3

Qarabağın incisi Şuşa

> səh. 5

Rövsən Hətəmov **Tarixi yaddaşda əbədi həkk olunmuş şanlı Qələbə bayramı**

> səh. 5

Fərqanə Qafarzadə **Yaşa, yaşa, çox yaşa, ey şanlı Azərbaycan!**

> səh. 6

Heydər Əliyev - milli varlığımızın xilaskarı

Tarix dəfələrlə sübut etmişdir ki, hər bir xalq, millət yalnız mütəşəkkil, həmrəy olduqda, birlik nümayiş etdirəndə güclüdür. Bu baxımdan Azərbaycan xalqı həqiqətən böyük xalqdır. Ölkəmizin müstəqillik, milli mübarizə tarixində misilsiz xidmətləri olan Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri prezidenti möhtərəm Heydər Əliyev bütün dövrlərdə öz xalqının və torpağının, onun ideyalarının ən müqəddəs amallarının, ümidlərinin hamisi olmuşdur. Böyük şəxsiyyətin əzmkarlığı və cəsarəti xalqımızın ən ağır və mürəkkəb və ziddiyyətli illərin tufan və qasırğalarından çıxarmağa yönəlmişdir.

Azərbaycanın tarixi ənənələrindən milli-mənəvi keyfiyyətlərindən bəhrələnərək ölkəni dünyanın nüfuzlu təşkilatlarına inteqrasiya yolu ilə inkişaf etdirən, Azərbaycanı parçalanmaqdan, dağılmaqdan xilas edən dövlət başçımızın tutduğu mövqe, ümumiyyətlə, belə bir şəxsiyyətin varlığı ilə hər bir azərbaycanlının qürur duymağa haqqı vardır.

"Təhsil millətin gələcəyidir".
H.Əliyev

Azərbaycan dövlətçiliyinin memarı olan Ümummilli liderimiz cənab Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə cəmiyyətimizin demokratikləşməsi, milli qanunvericiliyimizin təkmilləşməsi və insan hüquqlarının

daha etibarlı təmin olunması istiqamətində nümunəvi addım atılmış, ilk milli konstitusyanın qəbul edilməsi, bu addımla cəmiyyət və dövlət həyatının müxtəlif sahələrində köklü dəyişiklər baş vermiş, hərtərəfli demokratik islahatlar aparılmış, o cümlədən ölkənin bütün hüquq sistemi yenidən qurulmuş, insan hüquqlarının daha etibarlı qorunması üçün yeni üç pilləli məhkəmə hakimiyyəti yaradılmış, hüquq mühafizə sisteminin fəaliyyətinin demokra-

canın müstəqilliyini qorumaq, möhkəmləndirmək və daimi etmək üçün gənclər böyük qüvvədir. Ölkənin ictimai-siyasi həyatında fəallıq göstərən insanların böyük əksəriyyəti ötən əsrin 70-ci illərində, 80-ci illərin əvvəllərində formalaşmışdır. Məhz bu illərdə möhtəşəm Heydər Əliyevin respublikaya rəhbərlik etdiyi illərdə yüzlərlə yeni tədris ocağı, gənclik mərkəzləri, hərbi məktəblər açılmış, minlərlə Azərbaycanlı gənc keçmiş SSRİ-nin nüfuzlu ali məktəb-

"Hər bir dövlət əgər istəyirsə ki, öz ölkəsinin inkişafını təmin etsin, öz millətinin elmini, mədəniyyətini dünya standartlarına çatdırsın, o mütləq, hər şeydən çox, təhsilə fikir verməlidir, təhsilin inkişafına səy göstərməlidir, təhsil üçün bütün imkanları yaratmalıdır!"

H.Əliyev

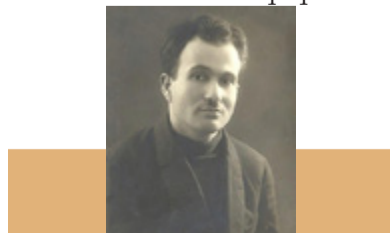
tik dəyərlərə və beynəlxalq standartlara uyğun təşkili məqsədilə yeni qanunlar və məcəllələr qəbul edilmişdir.

Ümummilli liderimiz xalqımızın sabahını, gənc nəslə yaşatmaq, onlar arasında fərqli həyat səviyyəsini yaxşılaşdırmaq üçün xarici ölkələrin diqqətini respublikamıza yönəltdi. Gəncliyin inkişafı cəmiyyətimizin, xalqın elmi-texniki, siyasi potensialının yüksəlişi, tərəqqisi deməkdir. Son illər Azərbaycanda gedən hüquqi, demokratik dövlət quruculuğu prosesində gənclərin böyük rolu danılmazdır. Azərbaycan gəncliyi bu gün cəmiyyətin inkişafında fəal sosial təbəqə kimi iştirak edir və öz sözünü deyir. Dövlət gənclər siyasəti Heydər Əliyevin Azərbaycana rəhbərlik etdiyi ilk gündən başlayaraq həmişə aparıcı istiqamətlərdən biri olmuş, onun rəhbərliyi ilə həyata keçirilən tədbirlər həm ideoloji, həm də konseptual baxımdan üstünlük təşkil etmişdir.

Heydər Əliyev çıxışlarında dövlət gənclər siyasətinin yüksək səviyyədə həyata keçirilməsinin zəruriliyini qeyd edərək bildirirdi ki, Azərbaycan

lərində respublikamızın xalq təsərrüfatı, elm, təhsil, səhiyyə və mədəniyyət sahəsini əhatə edən 150 ixtisas üzrə 15 mindən çox Azərbaycanlı gəncin ali təhsil almaşına, yüksək ixtisaslı mütəxəssis kimi hazırlanmasına imkan və şərait yaradılmışdır. Azərbaycan gənclərinin birinci forumunda bu barədə danışan ölkə rəhbəri demişdir: "Bütün bunların hamısı o vaxtlar Azərbaycanın gələcəyi üçün yeni-yeni mütəxəssislər hazırlamaq məqsədi daşmışdır. Bu iş biz hələ 70-ci illərdən başlamışdıq. Mən bu gün çox məmnuniyyət hissi ilə qeyd edirəm ki, bu, şəxsən mənim təşəbbüsümlə olmuşdur. Mən hələ o vaxtdan ölkəmizin gələcəyini düşünürdüm."

Xalqın arzu və tələbi ilə yenidən ölkə rəhbərliyinə qayıdaraq müstəqilliyimizin banisi, qarantı və dövlətimizin qurucusuna çevrilən Heydər Əliyev bir neçə istiqamətdə apardığı işləri bir nöqtəyə yönəltməklə yanaşı, vahid məqsədə - xalqın güzəranının yüksəldilməsinə və müstəqil dövlətçiliyin möhkəmlənərək inkişaf etdirilməsinə şərait yaratmışdır.

Qarənfil Dünyaminqızı **Maqsud Məmmədov 4 maddə ilə ittiham olunaraq güllələndi**

> səh. 6

3 may Beynəlxalq Mətbuat və Söz Azadlığı Günüdür

> səh. 7

On bir ayın sultanı - Ramazan

> səh. 7

Həmin dövrdə sözsüz ki, ən böyük nailiyyət Azərbaycanca möhkəm və dönməz sabitliyin yaradılması olmuşdur. Ölkədə sabitliyi yaratmaq nə qədər çətin idisə, bir o qədər də vacib sayılırdı. Lakin sabitliyin qorunması asan məsələ deyildir. Bu dövrdəki anarxiya və qanunsuzluğun qarşısını almaq, ayrı-ayrı adamların vəzifə kürsüsünə gətirilməsinə xidmət edən qanunsuz silahlı dəstələri zərərsizləşdirmək cinayətkarlığa sipər çəkmək, qanunların aliliyini təmin etməkdən ötrü çoxlu qüvvə və enerji sərf olundu.

“Məsuliyyətlə demək olar ki, Heydər Əliyevin müdriyyəti sayəsində təcavüzə meyilli deyil, müharibə qabiliyyətli milli ordumuz yaradılıb. Xalqımızın döyüşkənliyinə, qəhrəmanlıq ənənələrinə istinadla yaradılmış ordumuzun varlığı isə cənab Heydər Əliyev deməyə, “Azərbaycan xalqının böyük milli nailiyyətidir.” (15). Buradan da göründüyü kimi Heydər Əliyev hakimiyyətə başladığı ilk gündə Azərbaycanda güclü ordu hissələrinin yaranmasına xüsusi diqqət yetirmişdir.

“Həyatını müəllimliyə həsr edən insanlar, həqiqətən, fədakar, xalqına, millətinə sədaqətli və eyni zamanda qəhrəmanlıq göstərən insanlardır.”

H.Əliyev

1994-cü ilin oktyabr hadisələri zamanı Ulu öndər Heydər Əliyev öz çıxışlarının birində qeyd etmişdi ki: “Biz humanistik, demokratik dövlət qururuq, demokratik prinsiplər əsasında yaşamaq istəyirik. In-

san hüquqlarının, insan şəxsiyyətinin qorunmasına çalışırıq. Ancaq gərək insan da dövlətin qanunlarına əməl etsin. Dövlətin qanunlarına riayət etməyən insan dövlətin qanunları əsasında cəzalanmalıdır. Başqa yol yoxdur. Biz özbaşnalığa, hərə-mərcliyə yol verə bilmərik. Bu müddətdə keçdiyimiz dövrdə, təəssüf ki, belə hallara yol verilmişdir. Oktyabr hadisələri göstərdi ki, bunlara yol vermək mümkün deyildir. Şəxsiyyətdən, keçmiş xidmətlərindən, adından-sanından asılı olmayaraq hər kəs qanuna tabe olmalıdır. Qanunun aliliyi hamı üçün eyni olmalıdır – adi vətəndaş üçün də, vəzifəli şəxs üçün də, prezident üçün də. Mən də qanunun aliliyi keşiyində duracağam”

1993-cü ildə hakimiyyətə qayıdan Heydər Əliyev milli mətbuatımızın problemlərinə qayğı və diqqətlə yanaşır, kütləvi informasiya vasitələri inkişafını xüsusi həssaslıqla izləyirdi. Dövlət başçısının mətbuatın daha da müasirləşməsi, cəmiyyətdəki mövqeyinin möhkəmlənməsi istiqamətində atdığı addımları yalnız bir faktla – 1998-ci ildə mətbuat üzərində senzuranın ləğvi ilə də xatırlamaq kifayətdir. Heydər Əliyev sözün əsl mənasında, sübut edirdi ki, Azərbaycanda söz azadlığının başlıca qarantıdır. Azərbaycan prezidenti ölkə iqtisadiyyatının inkişafı, əhalinin sosial rifahının yüksəldilməsi, dövlətin beynəlxalq nüfuzunun artması proseslərində maraqlı olduğu kimi, milli mətbuatımızın da güclənməsinə çalışır. Bu gün hakimiyyətlə kütləvi informasiya vasitələrinin arasındakı münasibətlər Heydər Əliyevin “Hər hansı bir qəzetin bağlanması yol vermək olmaz” sözlərinin diqqəti ilə qurulur və inkişaf edir. Hazır-

“Həyatını müəllimliyə həsr edən insanlar, həqiqətən, fədakar, xalqına, millətinə sədaqətli və eyni zamanda qəhrəmanlıq göstərən insanlardır.”

H.Əliyev

da Azərbaycanda 800-ə yaxın kütləvi informasiya vasitələri fəaliyyət göstərir. Bura daxil olan qəzet, jurnal, informasiya agentliyi və teleradio şirkətlərinin azad şəkildə fəaliyyət göstərmələri üçün dövlət tərəfindən lazımı şərait yaradılmışdır. Demokratik dövlətdə olduğu kimi, ölkəmizdə də kütləvi informasiya vasitələrində dövlətin apardığı siyasət və ictimai həyatla bağlı olan məsələlər ətrafında müzakirələrin aparılmasına, siyasi mənsubiyyətindən asılı olmayaraq hər bir vətəndaşın öz fikrini azad şəkildə bildirməsinə heç bir qadağa yoxdur. Hər kəs hadisələri qiymətləndirmə və dəyərləndirmə meyarlarından çıxış edərək ölkəmizdə gedən ictimai-siyasi proseslərə münasibətini bildirir.

Ümumiyyətlə, Heydər Əliyevin müstəqil dövlətimizə rəhbərlik etdiyi hər bir il mürəkkəb problemlərin həlli, dövlətçiliyimizin möhkəmləndirilməsi, ölkənin sosial-iqtisadi vəziyyətinin yaxşılaşdırılması istiqamətində atılmış mühüm addımlarla yadda qalmışdır. Bu mənada dövlətimizin başçısını səmərəli fəaliyyətinə görə bütün illərin adamı adlandırmaq yanılmazdır.

Məftunə Abdullayeva

Politologiya və sosiologiya kafedrası, müəllim

Bakı Dövlət Universitetinin elan etdiyi Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 97-ci ildönümünə həsr olunmuş “ULU ÖNDƏR XATİRƏLƏRDƏ” adlı onlayn müsabiqə başa çatıb

Bakı Dövlət Universitetinin (BDU) 16 aprel 2020-ci il tarixində elan etdiyi, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 97-ci ildönümünə həsr olunmuş “Ulu öndər xatirələrdə” adlı onlayn müsabiqə başa çatıb. Müsabiqədə Bakı Dövlət Universitetinin 30-dan çox əməkdaşı iştirak edib. Təqdim olunmuş məqalələr Müsabiqə komissiyası tərəfindən qiymətləndirilib.

Müsabiqə komissiyasının qərarı ilə:

Birinci yerə - Tarix fakültəsinin “Qafqaz xalqları tarixi” kafedrasının müdiri, tarix elmləri doktoru, professor **İradə Hüseynovanın** “Heydər Əliyev irsi və elmin, təhsilin inkişafı”;

İkinci yerə - Sosial elmlər və psixologiya fakültəsinin Pedaqogika kafedrasının professoru, pedaqoji elmlər doktoru **Nübar Muxtarovanın** “Mənim həyatımda şəərəfli yer tutan - Ulu Öndərimiz Heydər Əlirza oğlu Əliyev”;

Üçüncü yerə - Jurnalistika fakültəsinin Multimedia və elektron kommunikasiya kafedrasının dosenti **Aynur Nəsirovanın** “Yada düşər xatirələr...” məqaləsi layiq görülüb.

Qalib gəlmiş müəlliflər diplomla təltif ediləcək, məqalələri BDU-nun rəsmi saytında, sosial mediada və “Bakı Universiteti” qəzetində dərc olunacaqdır.

Qalibləri təbrik edirik!

Bakı Dövlət Universitetinin elan etdiyi Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 97-ci ildönümünə həsr olunmuş “HEYDƏR ƏLİYEV: DAHİ ŞƏXSİYYƏT, ƏBƏDİYAŞAR LİDER” adlı tələbə onlayn esse müsabiqəsi başa çatıb

Bakı Dövlət Universitetinin (BDU) 16 aprel 2020-ci il tarixində elan etdiyi, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 97-ci ildönümünə həsr olunmuş “Heydər Əliyev: dahi şəxsiyyət, əbədiyaşar lider” adlı tələbə onlayn esse müsabiqəsi başa çatıb. Müsabiqədə Bakı Dövlət Universitetinin 70-dən çox tələbə və magistrantı iştirak edib. Təqdim olunmuş essələr Müsabiqə komissiyası tərəfindən qiymətləndirilib.

Müsabiqə komissiyasının qərarı ilə:

Birinci yerə - Filologiya fakültəsinin III kurs tələbəsi **Nigar Əliyeva**;

İkinci yerə - Sosial elmlər və psixologiya fakültəsinin II kurs tələbəsi **Gülşən Qasımova**;

Üçüncü yerə - Hüquq fakültəsinin II kurs tələbəsi **Lalə Həsənzadə** və Şərqşünaslıq fakültəsinin II kurs magistrantı **Taleh Mansurov**;

Həvəsləndirici yerə - Sosial elmlər və

psixologiya fakültəsinin III kurs tələbəsi **Fəridə Yusibova**, Beynəlxalq münasibətlər və iqtisadiyyat fakültəsinin I kurs tələbəsi **Məleykə Bayramlı**, Jurnalistika fakültəsinin I kurs magistrantı **Nigar Abbasova**, Geologiya fakültəsinin II kurs magistrantı **Yusif Nəbi-zadə**, Jurnalistika fakültəsinin IV kurs tələbəsi **Kənan Novruzov**, Jurnalistika fakültəsinin I kurs tələbəsi **Əsgər İsmayilov** layiq görülüb.

Qaliblərin essələri BDU-nun rəsmi saytında, sosial mediada və “Bakı Universiteti” qəzetində dərc olunacaqdır. Qaliblər diplom və müvafiq olaraq 1-ci yer - 300 manat, 2-ci yer - 250 manat, 3-cü yer (2 nəfər) - 200 manat, həvəsləndirici yer (6 nəfər) - 100 manat dəyərində pul mükafatı ilə təltif ediləcəkdirlər.

Qalibləri təbrik edirik!

Akademik Rəfiqə xanım Əliyevanın anım günü

May ayının 6-sı Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının (AMEA) həqiqi üzvü, kimya elmləri doktoru, professor, əməkdar elm xadimi Rəfiqə xanım Əliyevanın əbədiyyətə qovuşduğu gündür. Görkəmli alim, akademik Rəfiqə Əlirza qızı Əliyeva onu tanıyanların yaddaşında əsl Azərbaycan qadını, elm fədaisi və humanist qəlbli insan kimi yaşayır, işıqlı xatirəsi daim ehtiramla anılır.

Əmək fəaliyyətinə 1956-cı ildə Azərbaycan Politeknik İnstitutunda başlayan Rəfiqə Əliyeva 1957-ci ildən etibarən Azərbaycan Dövlət Universitetində, 1958-1960-cü illərdə isə Azərbaycan Elmlər Akademiyasının Kimya Problemləri İnstitutunda kiçik elmi işçi kimi çalışmışdır. 1960-1963-cü illərdə Azərbaycan Dövlət Universitetinin kimya fakültəsinin aspiranturasında təhsil alan Rəfiqə Əliyeva 1964-cü ildən ömrünün sonuna qədər universitetin analitik kimya kafedrasında işləmiş və burada assistent, baş müəllim, dosent, professor vəzifələrini tutmuşdur. O, 2001-ci ildən “Ekoloji kimya və ətraf mühitin mühafizəsi” elmi-tədqiqat laboratoriyasına rəhbərlik etmişdir.

Rəfiqə Əliyeva 1970-ci ildə namizədlik, 1999-cu ildə doktorluq dissertasiyalarını müdafiə etmiş və həmin ildə professor adına layiq görülmüşdür. 2007-ci ildə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü, 2014-cü ildə isə həqiqi üzvü seçilmişdir. O, Azərbaycanın elm tarixində analitik kimya ixtisası üzrə ilk və yeganə akademik kimi qalır.

Ömrünü kimya elminə həsr etmiş Rəfiqə Əliyeva bu sahədə yüksək ixtisaslı kadrların hazırlanmasına bütün bilik və bacarığını sərf etmişdir. Yarım əsrdən artıq pedaqoji fəaliyyətlə məşğul

olan alimin araşdırmaları analitik reaksiyaları xarakterizə edən parametrlərlə kompleks birləşmələrin quruluşu arasındakı asılılığın müəyyən edilməsinə həsr olunub. Rəfiqə xanımın ətraf mühitin mühafizəsi ilə bilavasitə bağlı olan bir sıra tədqiqatları, eyni zamanda, üzvi reaktivlərin köməyi ilə metalların təyini və onların ayrılması metodikasının işlənilməsinə yönəlib. Ekologiyanın aktual problemləri ilə bağlı işləri isə ölkəmizin davamlı inkişafının təmin olunmasına öz töhfəsini verib.

450-dən artıq elmi əsərin, 25 dərslik və dərs vəsaitinin, 20 patentin müəllifi olan Rəfiqə Əliyeva bir sıra elmi şuraların və cəmiyyətlərin üzvü olmuşdur. Alimin rəhbərliyi altında 20-dən çox fəlsəfə və elmlər doktorları yetişdirilib.

Tanınmış kimyaçı alim Rəfiqə Əliyevanın məhsuldar elmi-pedaqoji fəaliyyəti yüksək qiymətləndirilmişdir. O, Azərbaycanda təhsilin və elmin inkişafındakı xidmətlərinə görə müstəqil Azərbaycan Respublikasının ali mükafatı - “Şöhrət” ordeni ilə təltif edilib.

2018-ci ildə “Azərbaycanın” Beynəlxalq Jurnallının redaksiya şurası “Akademik Rəfiqə Əliyeva adına Qızıl Orden” təsis edib.

Əgər insan xatırlanırsa, deməli, yaşayır. Rəfiqə xanımın xatirəsi daim yaşayacaq və əziz tutulacaq. Rəfiqə Əliyevanın xatirəsinin əbədiləşməsi onun qəlbinin incəliyindən, dərin zəkasından, insanlara məhəbbətindən, elm fədaisi olmasından qaynaqlanır.

Bizi məharətli idarəçilik, birlik və həmrəylik xilas edir

Hazırda inkişaf etmiş bir sıra dövlətlər və Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı tərəfindən görülən tədbirlərə və birgə səylərə baxmayaraq, yeni növ koronavirus (COVID-19) infeksiyasının dünyada yayılmasının qarşısını hələ də almaq mümkün olmamışdır. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının məlumatına əsasən, indiyədək dünyada 3,2 milyondan çox adam COVID-19 infeksiyasına yoluxmuş, 1 milyondan çox adam sağalmış, 228 mindən çox adam isə bu infeksiya səbəbindən vəfat etmişdir.

Pandemiyanın ilk günlərindən etibarən Azərbaycan koronavirus infeksiyasının yayılmasının qarşısının alınması üçün çevik və təsirli qabaqlayıcı addımlar atmışdır. Ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyevin sərəncamı ilə cari ilin əvvəlində Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti yanında Operativ Qərargah yaradılmışdır. Nazirlər Kabinetinin 2020-ci il 30 yanvar tarixli 35s nömrəli sərəncamı ilə "Azərbaycan Respublikasında yeni koronavirus infeksiyasının yayılmasının qarşısının alınmasına dair Fəaliyyət Planı" təsdiq edilmişdir.

Mart ayının 3-dən etibarən ölkə üzrə bütün təhsil müəssisələrində tədris prosesi mərhələli şəkildə mayın 4-dək dayandırılmış, keçirilməli bütün kütləvi tədbirlər təxirə salınmış və ya ləğv edilmişdir. Martın 14-dən etibarən bir sıra sosial təcrid tədbirlərini əhatə edən xüsusi rejim, martın 24-dən isə xüsusi karantin rejimi tətbiq edilmişdir. Ticarət və əyləncə mərkəzlərinin, şəhərlərarası nəqliyyatın və Bakı Metropoliteninin fəaliyyəti dayandırılmış, park və ictimai istirahət yerlərinə insanların girişi qadağan edilmişdir.

Beynəlxalq ticarət daşımaları istisna olmaqla, qonşu dövlətlərlə yerüstü və hava nəqliyyatı bağlantıları, digər ölkələrlə beynəlxalq hava sərnişin daşımaları müvəqqəti olaraq dayandırılmışdır. Aprelin 5-dən etibarən bir sıra dövlət və özəl qurumların fəaliyyətinə cəlb edilmiş şəxslər istisna olmaqla, bütün digər vətəndaşların zəruri hallarda müəyyən olunmuş vaxt çərçivəsində yaşayış yerini tərk etməsi üçün SMS icazə sistemi tətbiq edilmişdir.

Pandemiya ilə mübarizə sahəsində ölkə Prezidentinin hadisələrin axarını uzaqgörənliklə, dəqiq və düzgün təhlil edərək vaxtında verdiyi qərarlar, onun təşəbbüsü və rəhbərliyi ilə operativ olaraq həyata keçirilən qabaqlayıcı və effektiv tədbirlər koronavirus infeksiyasının geniş yayılmasının qarşısının alınması və vətəndaşlarımızın sağlamlığının qorunub saxlanması üçün mühüm əhəmiyyətə malik olmuşdur. Ciddi karantin tədbirlərinin tətbiqi, infeksiyanın diaqnostikası məqsədilə testlərin vaxtında alınması və davamlı yoxlamaların aparılması, infeksiyaya yoluxmuş insanların müalicəsinin operativ təşkili, qoruyucu vasitələrin idxalı və yerli istehsalı, zəruri tibbi bəzən daha da gücləndirilməsi, yeni xəstəxanaların tikilərək istifadəyə verilməsi istiqamətində görülən işlər xüsusi olaraq qeyd edilməlidir. İndiyə kimi ölkə üzrə 137 mindən çox test keçirilmişdir. Bu testlərin aparılması üçün hazırda 18 laboratoriya fəaliyyət göstərir ki, onlardan da 5-i yeni yaradılmışdır. Aprel ayının 30-dək dünya üzrə infeksiyaya yoluxanların 31 faizinin sağlamlığına və 7 faizinin vəfat etməsinə baxmayaraq, ölkəmiz üzrə bu rəqəmlər uyğun olaraq 72 faiz və 1,3 faiz təşkil edir.

Hazırda ölkəmizdə koronavirus xəstələri 22 dövlət xəstəxanasında müalicə olunur. Bu günlərdə Bakıda 575 çarpayılıq "Yeni klinika" və ölkəmizin 3 şəhərində ümumi çarpayı sayı

500-dən çox olan 3 yeni xəstəxana istifadəyə verilmişdir. Cənab Prezidentin göstərişi əsasında hər birində 200 çarpayı yeri olmaqla müasir modul tipli 10 xəstəxananın inşasına başlanılmışdır və onların yaxın günlərdə istifadəyə verilməsi nəzərdə tutulur.

Daxili tələbatı ödəmək üçün aprel ayının əvvəlindən tibbi maska istehsalı müəssisəsi fəaliyyətə başlamışdır. Eyni zamanda, koronavirusa yoluxanlara xidmət göstərən həkimlərin və aidiyyəti üzrə pandemiya ilə mübarizə sahəsində çalışan işçilərin əmək haqqının əhəmiyyətli dərəcədə artırılması, bu çətin günlərdə aztəminatlı insanlara və sosial cəhətdən həssas qrupa aid edilən ailələrə dövlət qayğısının göstərilməsi, bir sıra genişmiqyaslı sosial layihələrin həyata keçirilməsi xalq-ıqtidar birliyinin bariz təzahürüdür və qədərbilən xalqımız tərəfindən yüksək qiymətləndirilir.

Pandemiya dövründə ölkədə iqtisadi sabitliyi təmin etmək üçün bir neçə milyard manat vəsait ayrılmış, pandemiyanın ölkə iqtisadiyyatına, makroiqtisadi sabitliyə, məşğulluq məsələlərinə və sahibkarlıq subyektlərinə mənfi təsirin azaldılması məqsədilə Nazirlər Kabineti tərəfindən Tədbirlər Planı hazırlanmış və təsdiq edilmişdir.

Koronavirus nəticəsində mənfi təsire məruz qalmış özəl sektorun müvafiq sahələrinə dövlət dəstəyi paketi çərçivəsində xidmət və digər sahələrdə çalışan 600 min vətəndaşın və mikrosahibkarlıq subyektlərinin əməkhaqlarının böyük hissəsi dövlət tərəfindən ödənilmişdir. 600 min aztəminatlı, işsiz və qeyri-rəsmi çalışan vətəndaşa da minimal meyar uyğun olaraq ödənişlər edilmişdir. Vergi güzəştləri də nəzərə alınmaqla bu rəqəm 3,5 milyard manatdan artıq olmuşdur.

Cənab Prezidentin təşəbbüsü ilə Azərbaycanda Koronavirusla Mübarizəyə Dəstək Fondu təsis edilmiş, ilkin olaraq fonda dövlət tərəfindən 20 milyon manat vəsait köçürülmüşdür. Prezident İlham Əliyev və Birinci Vitse-prezident Mehriban Əliyeva tərəfindən bir illik əmək haqqının fonda ianə edilməsi cəmiyyətdə həmrəylik üçün stimül rolunu oynamışdır. Ayrı-ayrı fiziki və hüquqi şəxslər tərəfindən fonda könüllü ianələr edilmişdir. Hazırda fonda köçürülmüş ianələrin həcmi 113 milyon manatdan çoxdur və bu vəsaitin aidiyyəti üzrə sərf edilməsinə ictimai nəzarətin təşkil edilməsi məqsədilə xüsusi komissiya yaradılmışdır.

Ötən müddət ərzində böyük əksəriyyəti dövlət hesabına olmaqla, 15 mindən artıq Azərbaycan vətəndaşı müxtəlif xarici ölkələrdən təxliyə edilmiş və karantin müddəti bitənədək dövlət hesabına ən yüksək şəraitlə təmin olunmuş xüsusi karantin zonalarında yerləşdirilmişdir.

Ölkə daxilində həyata keçirilən tədbirlərlə yanaşı, beynəlxalq ələmdə fəallığını davam etdirən Azərbaycan pandemiyaya qarşı mübarizədə elə ilk günlərdən Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı ilə səmərəli əməkdaşlıq edir. Ölkəmiz global həmrəylik nümayiş etdirərək Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının strateji hazırlıq və cavab planı çərçivəsində COVID-19 müraciəti Fonduna könüllü maliyyə yardımı ayırmışdır. Hələ mart ayının əvvəllərində bu təşkilatın aparıcı mütəxəssislərindən ibarət nümayəndə heyəti ölkəmizdə səfərdə olmuş, vəziyyətlə tanış olaraq görülən işlərə müsbət qiymət vermişlər. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı Azərbaycanı pandemiya qarşı görülmüş tədbirlərə görə nümunəvi ölkə kimi dəyərləndirmişdir.

Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə, videokonfrans vasitəsilə Türk Şurasının dövlət başçıları səviyyəsində fövqəladə görüşünün keçirilməsi, həmçinin bir sıra dövlət başçıları ilə müxtəlif formatlarda müzakirələrin aparılması koronavirus pandemiyası ilə mübarizədə beynəlxalq əməkdaşlıq üçün zəmin yaratmışdır. Şübhə etmirik ki, cənab Prezidentin təşəbbüsü ilə Qoşulmama Hərəkətinin Təmas Qrupu formatında keçiriləcək Zirvə görüşü də dünya dövlətlərinin bu mübarizədə səfərbər olması və beynəlxalq həmrəyliyin daha da möhkəmləndirilməsinə öz töhfəsini verəcəkdir.

Azərbaycan Respublikasının Birinci Vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərliyi ilə Heydər Əliyev Fondu koronavirus infeksiyası ilə mübarizə sahəsində dövlət tərəfindən görülən işlərə dəstək vermişdir. Fondun daimi himayəsində olan uşaq, körpələr və qocalar evləri, internat məktəbləri və sağlamlıq imkanları məhdud uşaqlar üçün sosial xidmət müəssisələrində tələb olunan profilaktik tədbirlər görülmüş, onlar lazımı qoruyucu vasitələrlə təmin olunmuşdur.

Heydər Əliyev Fondu, hər zaman olduğu kimi, illər boyu qazandığı təcrübə ilə bu gün də koronavirusla mübarizədə səhiyyə müəssisələrinə, Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyi (TƏBİB) və Səhiyyə Nazirliyinə lazımı dəstəyi göstərir. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının təşəbbüsü, Heydər Əliyev Fondu, İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi və Səhiyyə Nazirliyinin dəstəyi ilə Azərbaycanın regionlardakı xəstəxanalarında COVID-19-a qarşı mübarizə tədbirləri ilə əlaqədar əsas bacarıqları gücləndirmək üçün REACT-C19 layihəsinə start verilib. Türkiyə xəstəxanalarında çalışan 19 azərbaycanlı həkim layihəyə cəlb edilib. Layihənin məqsədi koronavirusa yoluxmuş xəstələrin müalicəsi üçün bölgələrdəki seçilmiş xəstəxanalarda COVID-19-la bağlı əsas bacarıqları sürətlə inkişaf etdirməkdir.

Mehriban xanım Əliyevanın tapşırığı ilə beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlıq çərçivəsində əhalinin maarifləndirilməsi üçün birgə kommunikasiya planı hazırlanmışdır. Plan əsasında mətbuat, ictimaiyyət və dövlət qurumları ilə mütəşəkkil əlaqələndirici iş aparılır. Heydər Əliyev Fondu ölkədə uğurla həyata keçirilən sosial siyasətə dəstək göstərir, sosial cəhətdən həssas əhali qrupuna və ehtiyacı olan ailələrə hərtərəfli yardım edir. Pandemiya ilə əlaqədar ölkədə elan olunmuş xüsusi karantin rejimi dövründə dövlət tərəfindən görülən tədbirlərə dəstək olaraq, Azərbaycan Respublikası Prezidenti cənab İlham Əliyevin "Biz birlikdə güclüyük" şüarı ilə həyata keçirdiyi layihə çərçivəsində Heydər Əliyev Fondu və "Regional İnkişaf" İctimai Birliyinin "www.bizbirlikdegucluyuk.az" portalı istifadəyə verilib.

Bu möhtəşəm layihədə məqsəd dövlət tərəfindən həyata keçirilən sosial siyasətə dəstək göstərmək, köməyə ehtiyacı olan insanlara yardım etmək istəyən şəxsləri bir araya gətirmək, bu işdə vətəndaş həmrəyliyini genişləndirməkdir. Aksiya çərçivəsində 100 mindən artıq sovgatın paylanılması nəzərdə tutulur.

Tədris prosesinin dayandırılması ilə əlaqədar təhsilin davamlılığının təmin edilməsi və preventiv tədbirlərin həyata keçirilməsi məqsədilə

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi tərəfindən də bir sıra vacib tədbirlər həyata keçirilmişdir.

Koronavirus infeksiyasının qarşısının alınması məqsədilə bütün təhsil müəssisələrində dezinfeksiya işləri aparılmış, ölkə üzrə bütün təhsil müəssisələrində tibbi-profilaktik vəziyyətə nəzarət gücləndirilmiş, dezinfeksiya işlərinin və qabaqlayıcı tədbirlərin həyata keçirilməsi intensivləşdirilmişdir.

Təhsil Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə martın 11-dən "Mədəniyyət" və "ARB Günəş" kanallarında ölkənin ümumtəhsil müəssisələrinin şagirdləri üçün teledərslərin yayımına başlanılmışdır. Teledərslər bütün sinifləri və əksər fənləri əhatə etməklə həm Azərbaycan, həm də rus bölmələri üçün əvvəlcədən elan edilmiş cədvələ uyğun olaraq təqdim edilir. Bununla yanaşı, şagirdlər teledərsləri və hər bir fənn üzrə əlavə video materialları Təhsil Nazirliyinin www.video.edu.az elektron portalında onlara uyğun olan vaxtda da izləmək imkanına malikdirlər.

Nazirlik həmçinin "Virtual məktəb" layihəsinə start verib. Layihənin məqsədi Nazirlik tərəfindən yayımlanan teledərslərin interaktivliyini təmin etmək və ümumilikdə məsafədən tədris imkanlarını genişləndirməkdir. "Virtual məktəb" layihəsi Təhsil Nazirliyi və "Microsoft" korporasiyası arasında əməkdaşlıq çərçivəsində həyata keçirilir. Hər bir şagird "Virtual məktəb" portalında qeydiyyatdan keçərək öz yaşına əsasən sinifə təyin olunur və müəllimlər tərəfindən həftəiçi teledərslərdə tədris olunmuş mövzulara uyğun hazırlanmış ev tapşırıqlarını yerinə yetirir.

Aprel ayının 1-dən Təhsil Nazirliyi sistemində fəaliyyət göstərən məktəbdənkənar təhsil müəssisələrinin qrup və dərnlərinə cəlb edilən məktəblilər üçün onlayn formatda dərslərə start verilib. Dərslər müəssisələr tərəfindən müəyyən olunmuş qrafikə uyğun olaraq ev şəraitində keçirilməsi mümkün olan istiqamətlər üzrə təşkil edilir. Məşqçi-müəllim və dərnek rəhbərləri müxtəlif proqram təminatlarından yararlanaraq məktəbliləri interaktiv tədris prosesinə cəlb edir, onların fiziki sağlamlıqlarının təmin edilməsi üçün idmanın ayrı-ayrı növləri üzrə məşq prosesi, yaradıcılıq qabiliyyətlərinin inkişafı üçün rəqs, rəsm, bacarıqlı əllər, bədii qiraət, ifa, biçmə-tikmə, erudit və digər sahələr üzrə dərslər təşkil edir, mövzuya uyğun sual-cavab, fikir mübadiləsi aparmaq imkanı yaradır.

Aprelin 6-dan Təhsil Nazirliyinin yeni 146-3 "Qaynar xətt" xidməti fəaliyyətə başlayıb. Ölkəmizdə karantin rejimi ilə əlaqədar evdə qalan şagirdlər, eləcə də bütün vətəndaşlar mənəvi-psixoloji dəstəyə zərurət duyduqda hallarda bu xidmət ilə əlaqə yarada bilərlər. Əlaqə yaradan hər bir vətəndaşa məktəb psixoloqları tərəfindən telefon vasitəsilə məsləhət verilərək lazımi dəstəklə təmin olunurlar.

Koronavirus pandemiyası ilə mübarizə ümumtəhsil məktəbləri ilə yanaşı, ali təhsil müəssisələri qarşısında da bir sıra təxirəsalınmaz və

zifələr qoydu. Tədris prosesinin davamlılığını təmin etmək məqsədilə 2020-ci il 18 mart tarixində Təhsil Nazirliyi tərəfindən bütün ali təhsil müəssisələrinə tədris prosesinin məsafədən təşkil edilməsi ilə bağlı "Microsoft teams" platformasından istifadə tövsiyə edildi. Nazirlik təlim-tədris prosesinin məsafədən təşkili məqsədilə ali və orta ixtisas təhsil pillələri üzrə bu platformadan ödənişsiz istifadə imkanı yaratdı. Platformadan istifadə üzrə müəllim və tələbələr üçün video-təlimatlar hazırlanaraq video-dərslər (video.edu.az) portalında yerləşdirildi. Təhsil müəssisələri sözügedən platforma vasitəsilə videobağlantı imkanı əldə edərək məsafədən təhsil vermək, müəllim-tələbə müzakirəsinin təşkili üçün interaktiv alətlərdən istifadə, sillabus, mühazirə mətnləri kimi müxtəlif dərslər materialları və daha böyük həcmli materiallar ötürmək, təqvim aləti vasitəsilə onlayn dərsləri planlaşdırmaq, qrup işinin təşkili və qiymətləndirmə alətlərindən istifadə etmək kimi geniş imkanlardan faydalanma bilirlər.

Aprelin 24-də Azərbaycan Respublikasının Təhsil nazirinin ali təhsil müəssisələrinin rektorları ilə keçirilən videokonfransında koronavirus pandemiyasının təsirlərinin minimumlaşdırılması istiqamətində ölkə rəhbərliyi tərəfindən verilmiş tapşırıqların icrası vəziyyəti barədə geniş müzakirələr aparılmışdır. Tələbələrin tədris ilinin ikinci yarımilliyinin nəticələrinə əsasən qiymətləndirilməsi prosesinin, buraxılış kurs tələbələrini pedaqoji və istehsalat təcrübələrinin və yekun dövlət attestasiyasının keçirilməsinin təşkili məsələləri ətrafında fikir mübadiləsi aparılmış, nazirlik tərəfindən bu istiqamətlərdə ümumi tövsiyələr verilmişdir. Ali təhsil müəssisələri tərəfindən bu istiqamətdə görülməli konkret tədbirlər barədə təkliflərin hazırlanması və Təhsil Nazirliyinə təqdim edilməsi tapşırılmışdır.

Pandemiya ilə mübarizə sahəsində, bütövlükdə, ölkəmizdə, o cümlədən ali təhsil sahəsində aparılan işlər çərçivəsində Bakı Dövlət Universitetində (BDU) də bir sıra tədbirlər həyata keçirilir. Mart ayının 5-dən başlayaraq BDU-da infeksiyalara yoluxma hallarına yol verilməməsi və onun qarşısının alınması, bu sahədə profilaktik tədbirlərin effektivliyinin yüksəldilməsi məqsədilə sanitariya-epidemioloji vəziyyətə nəzarət gücləndirilib, dezinfeksiya işləri və qabaqlayıcı tədbirlər həyata keçirilib. Bakı Şəhər Dezinfeksiya Stansiyasının bölmələri tərəfindən universitetin auditoriyaları, kitabxanası, dəhlizləri və digər ərazilərdə mütəmadi olaraq dezinfeksiya işləri aparılıb.

Cari ilin mart ayında BDU Elmi Şurasının virtual iclası keçirilib. İclasda Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti yanında Operativ Qərargahın qərarlarından irəli gələn zifələr, universitetdə tədrisin onlayn və oflayn rejimlərdə, elektron vasitələrlə təşkili imkanları, tələbə və əməkdaşların sağlamlığının qorunması istiqamətində görülmüş işlər və nəzərdə tutulmuş tədbirlər müzakirə olunub. Elmi Şura Azərbaycan Respublikası Prezidentinin yeni növ virusla mübarizədə atdığı qətiyyətli və effektiv addımları dəstəkləmiş, ölkə başçısının müvafiq sərəncamı ilə Koronavirusla Mübarizəyə Dəstək Fondunun yaradılmasını əhəlinin sağlamlığının qorunması və koronavirus infeksiyasına qarşı mübarizənin gücləndirilməsi istiqamətində vacib və əhəmiyyətli tədbir kimi qiymətləndirmişdir. Elmi Şurada bu ümummilli məsələdə dövlətin qətiyyətli addımlarının, həyata keçirdiyi yüksək təhlükəsizlik tədbirlərinin Azərbaycan xalqının gələcəyinə, əhəlinin sağ-

lamlığının qorunmasına xidmət etdiyi vurğulanmış, hər bir insan öz sosial məsuliyyətini dərk etməyə, birliyə və həmrəyliyə, Nazirlər Kabineti yanında Operativ Qərargahın tələb və tövsiyələrinə əməl etməyə çağırılmışdır.

Elmi Şuranın qərarına əsasən BDU büdcəsindən COVID-19 Koronavirusla Mübarizəyə Dəstək Fondu na 100 min manat vəsait köçürülmüşdür. Bununla yanaşı universitetin bir qrup əməkdaşı da aylıq əmək haqlarının müəyyən hissəsini Fonda ianə etmişlər.

Elmi Şuranın digər qərarı əsasında BDU-da yeni COVID-19 infeksiyası ilə mübarizə və onun yayılmasının qarşısının alınması, universitetin ərazisində təhlükəsizlik tədbirlərinin həyata keçirilməsi, bu sahədə aparılan müvafiq profilaktik tədbirlərin effektivliyinin yüksəldilməsi, həmçinin tədrisin dayandırılması ilə əlaqədar olaraq video-dərslərin təşkili və elektron mühazirələrin təhsilçilərə paylanması işini təşkil etmək məqsədilə Qərargah yaradılmışdır. Yaradılmış Qərargahın fəaliyyəti çərçivəsində universitetin bütün giriş qapılarında dezinfeksiyaedici məhlullar qoyulmuş, Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının və Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti yanında Operativ Qərargahın yeni COVID-19 infeksiyası ilə mübarizə üzrə məsləhət və tövsiyələrini əks etdirən maarifləndirici posterlər vurulmuşdur. Qərargah mütəmadi olaraq əməkdaşların və təhsilçilərin suallarını operativ şəkildə cavablandırır, zərurət yarananda atılacaq addımlar və mövcud məhdudiyyətlər barədə onlara telefon, SMS və ya elektron-poçt vasitəsi ilə məlumatlar verir.

Artıq qeyd edildiyi kimi, tədris prosesinin davamlılığını təmin etmək məqsədilə 2020-ci il 18 mart tarixində Təhsil Nazirliyi bütün ali təhsil müəssisələrinə tədris prosesinin məsafədən təşkil edilməsi ilə bağlı "Microsoft Teams" platformasından istifadəni tövsiyə etmişdir. Bununla əlaqədar olaraq BDU-da 2020-ci il 18 mart tarixindən başlayaraq onlayn tədris prosesinin təşkili, müəllim və tələbə heyətinin "Microsoft Teams" platformasına inteqrasiyası müvəffəqiyyətlə təmin edilib. Tədrisin məsafədən təşkilinin məqsədi yaranmış fasilə zamanı tələbələrə tədris və metodiki dəstəyin göstərilməsi, təhsil proqramının mənimlənməsinə şəraitin yaradılması, bu müddət ərzində onların vaxtlarının səmərəli təşkil olunmasıdır. Universitetin bu platformaya daxil edilən 20 mindən artıq istifadəçi hesabı, 1500-dən artıq qrup və qrup birləşməsi yaradılıb. Dərslər 2020-ci il 31 mart tarixinədək "Zoom" platforması və video-dərslər vasitəsi ilə tənzimlənib. 29-31 mart tarixlərindən "Microsoft Teams" platformasında sınaq dərslər keçiriləndən sonra, 1 aprel tarixindən başlayaraq tədris aktiv dərslərlə davam etdirilir.

Hazırda BDU-da dərslər prosesi sillabus, mühazirə mətnləri və digər dərslər materiallarının ötürülməsinə, böyük həcmli materialların yerləşdirilməsinə imkan verən "Microsoft Teams" platforması vasitəsilə uğurla həyata keçirilməkdədir. BDU-nun 15 mindən artıq aktiv istifadəçisinin yarandığı platformada bu günə qədər 30 mindən çox dərslər keçirilib, gündəlik dərslərin sayı orta hesabla 1500, istifadəçilərin sayı isə 10 mindən çoxdur. Platforma BDU tələbələrinin 80%-ni əhatə edir.

Tədris prosesinin təşkili, dərslərin keçirilməsinə nəzarət, texniki çətinliklərin aradan qaldırılması, müəllim və tələbələrin bu platformadan düzgün istifadə etməsinə kömək məqsədilə Universitetin məsafədən fəaliyyət göstərən, 20 əməkdaşdan ibarət işçi qrupu formalaşdırılıb. Distant formada dərslərin əksəriyyətinin vi-

deo qeydiyyatı aparılır. Bu da internet imkanları məhdud tələbələrin həmin mühazirəni yenidən izləməsinə şərait yaradır.

Şübhəsiz ki, gündəlik həyat tərzinin pozulması, infeksiya ilə bağlı yaranan qorxu və həyəcan kimi mənfi hallarla əlaqədar insanların həyat fəaliyyətində kəskin dəyişikliklər, bezən psixoloji problemlər, narahatlıqlar özünü göstərir. Bu səbəbdən Azərbaycan ali məktəbləri arasında ilk dəfə olaraq BDU-da hələ 2019-cu ilin dekabr ayında yaradılan Psixoloji Yardım Sektoru evdə qalan tələbələrin, eləcə də əməkdaşların mənəvi-psixoloji vəziyyətini nəzərə alaraq rəsmi sosial media səhifələri vasitəsilə onlara dəstək göstərir.

Bakı Dövlət Universiteti ölkədə həyata keçirilən sosial aksiyalarda fəal iştirak edir. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti yanında Operativ Qərargah tərəfindən ölkəmizdə elan edilən xüsusi karantin rejimi müddətində evdən çıxması qadağan olunan, 65 yaşdan yuxarı tənha yaşayan şəxslərə sosial qayğı göstərilməsi kampaniyası ilə əlaqədar Heydər Əliyev Fondunun "Regional İnkişaf" İctimai Birliyi və Bakı Dövlət Universitetinin birgə keçirdiyi sosial aksiya çərçivəsində Bakı şəhərinin müxtəlif ərazilərində xüsusi risk qrupuna aid 100 şəxsə müxtəlif ərzaq məhsullarından ibarət sovqat paylanmışdır. Aksiya zamanı yardım olunanlara COVID-19 infeksiyasının ölkədə yayılmasının qarşısının alınması məqsədilə Nazirlər Kabineti yanında Operativ Qərargah tərəfindən elan edilən xüsusi karantin rejiminin qaydaları bir daha xatırladılmış, xüsusi bukletlər təqdim olunmuşdur.

Tələbə-gənclərin estetik və mənəvi tərbiyəsində, dünyagörüşünün zənginləşməsində, vətəndaş kimi formalaşmasında mütaliənin rolunu nəzərə alaraq, tələbələr arasında kitab və mütaliəni təbliğ edən müxtəlif onlayn sosial aksiyalar keçirilir. BDU Radiosunun təqdimatında BDU-nun Jurnalistika fakültəsinin tələbələri tərəfindən hazırlanmış "Ədəbi incilər" radioverilişləri Universitetin rəsmi saytı və sosial media səhifələrindən tələbələrə təqdim edilir.

Onlayn tədrislə yanaşı BDU-da elmi-tədqiqat institutları və laboratoriyalarının əməkdaşları, tədqiqatçılar öz axtarıqlarını davam etdirir, xüsusi karantin rejiminin tələblərinə uyğun olaraq onlayn formada məsləhətləşmələr və müzakirələr aparır, elmi fəaliyyətlərini məsafədən koordinasiya edirlər. BDU-nun yeni yaradılmış və gənc tədqiqatçıların fəaliyyət göstərdiyi Sənaye Kimyası Laboratoriyasında da tədqiqat işləri məsafədən idarə olunmaqla həyata keçirilir. Laboratoriya əməkdaşları tərəfindən mühüm elmi nəticələr "Microsoft Teams" platforması üzərindən müzakirəyə çıxarılır, yeni innovativ ideyalar haqqında mülahizələr irəli sürülür. Eyni zamanda Fransanın Lorraine, Tunis, Carthage, Amerika Birləşmiş Ştatlarının (ABŞ) İllinois universitetlərinin professorları ilə yeni elmi məqalələr üzərində məsləhətləşmələr aparılır. Həmçinin, laboratoriya əməkdaşlarının üzərində çalışdıqları bir sıra layihələr üzrə araşdırmalar onlayn formada davam etdirilir, alqoritmlər hazırlanır, modelləşdirmə və kodlaşdırma işləri görülür.

Universitetin müasir tələblərlə səsleşən yeni yaradılmış digər bir tədqiqat qurumu – "Mikrobiologiya və virusologiya" Elmi-tədqiqat laboratoriyasının tədqiqat istiqamətləri müəyyənləşdirilmişdir. Hazırda laboratoriyada aparılacaq elmi-tədqiqat işlərinin effektivliyinin təmin edilməsi üçün lazımi şəraitin yaradılması istiqamətində zəruri işlər görülür.

Bakı Dövlət Universitetinin görkəmli alimləri, peşəkar mütəxəss-

isləri, tanınmış ziyalılar mütəmadi olaraq kütləvi informasiya vasitələrində çıxışlar edir, yeni növ koronavirus infeksiyasının Azərbaycanda yayılmasının qarşısının alınması istiqamətində dövlət səviyyəsində görülməli tədbirlərin əhəmiyyəti, xüsusi karantin rejiminə ciddi riayət olunmasının vacibliyi, sosial izolyasiya dövründə təhsilin davamlılığı, insanların öz psixoloji sağlamlıqlarını qoruması yolları və s. haqqında məlumat verir, ölkədə elmi maarifləndirmə işində yaxından iştirak edirlər.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nəzarəti ilə dövlət orqanlarının Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının tövsiyələrini nəzərə alaraq koronavirusla mübarizə məqsədilə həyata keçirilən qabaqlayıcı tədbirlər bu virusun yayılmasının qarşısının alınmasında və nəzarətdə saxlanılmasında böyük əhəmiyyət kəsb edir. Hazırda ölkədə pandemiya qarşı vəziyyət stabildir. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti 18 aprel tarixli qərarı ilə xüsusi karantin rejiminin 04 may 2020-ci il tarixədək uzadılması da, hər şeydən əvvəl, Azərbaycan xalqının sağlamlığının qorunması, profilaktik və mübarizə xarakterli təxirəsalınmaz tədbirlərin davam etdirilməsi, pandemiyanın Azərbaycan ərazisində yarıda biləcəyi təhlükənin tamamilə qarşısının alınması məqsədi daşıyır. Ölkə başçısının rəhbərliyi altında infeksiya ilə mübarizədə geniş miqyaslı tədbirlər davam etdirilir. Uğurlu səhiyyə siyasəti ilə bərabər, fəal şəkildə sosial dəstək və sosial cəhətdən həssas əhali qrupunun, o cümlədən pandemiya zərər çəkmiş sahələrdə işləyən sakinlərin məşğulluğunun təmin olunması siyasəti həyata keçirilir. Məşğulluğun və sosial rifahın dəstəklənməsi məqsədilə ölkə başçısının tapşırığı ilə genişmiqyaslı sosial, iqtisadi tədbirlər görülür. Xalqımızın bu çətin sınaqdan şərəflə çıxması üçün ən vacib addımlar atılır. Bütün bunların nəticəsidir ki, son günlər infeksiyaya yoluxanların müalicəsində davamlı olaraq müsbət dinamika müşahidə olunur. Şübhəsiz ki, ölkə rəhbərinin səmərəli, məqsədyönlü fəaliyyəti vətəndaşlar tərəfindən də böyük razılıqla qarşılanır.

Azərbaycan dünyanı vahiməyə salmış pandemiya qarşı mübarizədə yeni bir nümunə yaratmışdır. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı COVID-19-la mübarizədə Azərbaycan dövlətinin siyasətini yüksək dəyərləndirmiş, görülməli tədbirləri ən effektiv mübarizələrdən biri kimi qiymətləndirmişdir. Bugün dünya ölkələri üçün Azərbaycan nümunəsi bir örnəyə çevrilmişdir. Dövlətimiz tərəfindən həyata keçirilən genişmiqyaslı mübarizə tədbirləri xalqımızın bu sınaqdan daha az itki ilə çıxacağına qəti əminlik yaradır. Cənab Prezidentin infeksiya ilə mübarizədə "Biz birlikdə güclüyük!" çağırışına hər kəs qoşulur. Pandemiya qarşı mübarizədə Azərbaycanın əldə etdiyi uğurun başlıca səbəbi də məhz bu milli birlik, xalqımızın öz Prezidentinə sarsılmaz inamıdır.

İnanırıq ki, görülməli işlər və xalq-iqtidar birliyi hesabına müdrik Azərbaycan xalqı bütün dünyanı cənginə almış bu ağır vəziyyətdən, bu böyük sınaqdan şərəflə çıxacaq və biz tezliklə digər sahələrlə birlikdə normal təhsil prosesini də yenidən bərpa edəcəyik. Bunun üçün vətəndaş məsuliyyəti, birlik və həmrəylik əsas şərtidir.

Biz birlikdə güclüyük və həmişə güclü olaraq qalacağıq!

**Elçin BABAYEV,
Bakı Dövlət Universitetinin rektoru**

Qarabağın incisi Şuşa

Azərbaycanın ayrılmaz tərkib hissəsi olan Dağlıq Qarabağın ən gözəl guşələrindən biri, milli mədəniyyətimizin, incəsənətimizin, elmimizin inkişafında müstəsna yeri ilə seçilən, əsrarəngiz təbiətə, füsunkar gözəlliyə sahib olan Şuşanın işğalından 28 il keçir.

Şuşa təkcə Vətənimizin cənnət məkanlarından biri deyil, həm də hərbi strateji əhəmiyyət kəsb edən alınmaz qala olmuşdur. Erməni təcavüzkarları Şuşanın strateji hərbi və coğrafi əhəmiyyətini nəzərə alaraq şəhəri müntəzəm olaraq atəşə tutur, öz məkrli niyyətlərindən əl çəkmirdilər. Erməni silahlı qüvvələrinin Şuşaya son hücumu 1992-ci il

mayın 7-dən 8-nə keçən gecə başlayıb. Şəhər dörd tərəfdən raket, top, tank və digər ağır silahlardan atəşə tutulub. Şəhər mayın 8-də axşamədək müdafiə olunsa da, silah-sursat və canlı qüvvə sarıdan üstün olan təcavüzkarlar şəhəri işğal edib. Azərbaycanın bu qədim, zəngin tarixə və mədəniyyətə malik şəhərinin erməni silahlı qüvvələrinin əlinə keçməsi ilə Dağlıq Qarabağ faktiki işğal olunub.

Şuşa işğal edilərkən şəhərdə 25 min nəfərədək əhali yaşayırdı. Şəhərin müdafiəsi zamanı 195 dinc sakin şəhid olub, 165 nəfər yaralanıb. Ermənilər tərəfindən əsir götürülərək Şuşa həbsxanasında saxlanılan 114 azərbaycanlı sonradan xüsusi qəddarlıqla qətlə yetirilib. 58 nəfər itkin düşüb.

Düşmən Şuşadakı bir çox qiymətli tarixi-mədəniyyət abidələrini dağıdıb. Məşhur Şuşa qalası, memarlıq abidəsi sayılan 170-dən çox yaşayış binası, məbədgah və məscidlər, bütövlükdə 279 dini, tarixi və mədəni abidə dağıdıb. Şəhərdə 25 məktəb, 31 kitabxana, 20 səhiyyə müəssisəsi, 17 klub, 8 mədəniyyət evi, 4 texnikum və 2 institut filialı, 7 uşaq bağçası, 4 kinoteatr, 5 mədəniyyət və istirahət parkı, 2 sanatoriya, turist bazası, 2 mehmanxana, Şuşa Dövlət Dram Teatrı, Şərqi musiqi alətləri fabriki, Dövlət Rəsm Qalereyası, Uşaq Sağlamlıq Məktəbi məhv edilib, Xurşidbanu Natəvanın, Ə.B.Haqverdiyevin, Q.B.Zakirin, M.M.Nəvvabın, S.S.Axundovun, N.B.Vəzirovun, Y.V.Çəmənzəminlinin, Xan Şuşinskiyin, Sadıqcanın evləri, Üzeyir bəy Hacıbəylinin,

Bülbülün ev-muzeyləri və daha neçə-neçə digər abidə talan edilib.

Şuşa şəhərinin işğalı Ermənistanın Azərbaycan Respublikasına qarşı sistemətik təcavüz və işğal siyasətinin tərkib hissəsidir. Bu işğalçılıq siyasəti nəticəsində Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ regionu və onun ətrafındakı yeddi rayon işğal edilib. İşğal altında qalan Şuşa şəhəri Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərazisinin ayrılmaz tərkib hissəsi olmaqla yanaşı Azərbaycan xalqı üçün müstəsna tarixi, mədəni, mənəvi əhəmiyyətə malikdir. "Azərbaycan musiqisinin beşiyi" və "Şərqi konservatoriyası" adlandırılan Şuşa şəhərinin işğalı ilə Azərbaycan xalqının maddi-mədəni və mənəvi irsinə ağır zərbə vurulub.

Azərbaycanın tarixi mədəniyyət mərkəzi və Qarabağın tacı olan Şuşa şəhəri 28 ildir Ermənistan silahlı qüvvələrinin işğalı altındadır. Amma bu, belə davam edə bilməz. Xalqımız əmindir ki, Prezident və Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin qətiyyəti və iradəsi sayəsində işğal olunmuş bütün torpaqlarımız, o cümlədən Qarabağın tacı Şuşa nəyin bahasına olursa-olsun düşmən tapdağından azad ediləcək. Azərbaycanın diplomatik uğurları, eyni zamanda, iqtisadi imkanlarının artması fonunda güclənən milli ordumuz işğal olunmuş torpaqlarımızın azad olunacağı günün uzaqda olmadığına əminlik yaradır.

Tarixi yaddaşda əbədi həkk olunmuş şanlı Qələbə bayramı

Qələbənin 75 illik tarixi... Bu həm də Qələbənin əldə olunmasında yer alan hər bir xalqın tarixinin bir parçasıdır. Azərbaycan, bəşəriyyəti nasizmin əsəriti altına düşmək təhlükəsindən xilas edənlərin sırasında olmaqla tarixinin ən möhtəşəm səhifəsini yazmışdır. Ərazisinin miqyası və əhalisinin sayına görə dünya miqyasında elə də böyük dövlət olmayan Azərbaycan müharibədə Qələbənin əldə edilməsinə bütün maddi və insan resursları ilə nəhəng töhfəsini vermişdir.

Almaniyanın SSRİ-yə qarşı müharibəyə başlamasına təhrik edən ən mühüm amillərdən biri Bakı neftinin əldə edilməsi istəyi olmuşdur. Neft müharibədə dövründə sadəcə bir məhsul olmamış, eyni zamanda hərbi əməliyyatların aparılması və onların uğurunun təmin edilməsi üçün mühüm zəmin rolunu oynamışdır. Məhz buna görədir ki, 1939-1945-ci illərdə Bakı şəhərinin və onun neft mədənlərinin məhv edilməsi vuruşan dövlətlərin bəzilərinin siyasi-hərbi dairələrində müzakirə olunmuşdu. II Dünya müharibəsinin ilk günlərindən etibarən Azərbaycan Sovet İttifaqının ən mühüm arxa cəbhələrindən birinə çevrildi. Müharibə illərində sovet ordusunun sərf etdiyi 17 mln ton neft məhsullarının 13 mln tondan çoxu Azərbaycanda istehsal olunmuşdu. Bu dövrdə SSRİ-də hasil olunan neftin, 75 mln tonunu Azərbaycan vermişdi. Bakının neft emalı zavodlarında istehsal olunan 1 mln tondan artıq yüksək oktanlı təyyarə benzini hərbi əməliyyatların gedişində sovet hərbi aviasiyasının səmada üstünlüyünü təmin etmişdir. Sovet ordusunda hər 5 təyyarə, tank və avtomobilin 4-ü Bakıda istehsal olunan benzini ilə çalışırdı. Xüsusilə qeyd olunmalıdır ki, Azərbaycan cəbhədəki sovet ordularının həyata keçirdikləri ən mühüm hərbi əməliyyatlarında onları kifayət qədər neft məhsulları ilə təchiz etmişdir. Alman faşist qoşunları Azərbaycan sərhədlərinə doğru sürətlə yaxınlaşdıqları və SSRİ hökumətinin Bakıdan bütün neft qazma avadanlıqlarını, kadrları və neft maşınqayırması zavodlarının bir hissəsini Volqa çayından şərqdə yaratmağa çalışdığı "İkinci Bakıya" daşdığı dövrdə belə Azərbaycan neftçiləri ölkə qarşısında öhdəliklərini vaxtında və artıqlaması ilə yerinə yetirmişdilər. Sovet sərkərdələrinin Azərbaycan neftinin müharibədə

Bakının alman qoşunları tərəfindən işğal ediləcəyi təqdirdə müharibənin gedişində SSRİ-yə sarsıdıcı və həlledici zərbə vuracağı şübhəsiz idi.

qələbəyə verdiyi əvəzədməz töhfəsi haqqında dəyərli fikirləri xalqımızın əzmkar fəaliyyətinə verilən qiymət hesab edilə bilər.

Alman qoşunlarının 1942-ci ilin yazından etibarən başladıkları hərbi əməliyyatın son hədəfi kimi Bakı müəyyən edilmişdi. Alman kəşfiyyat təyyarələri 1942-ci ilin mayından etibarən Bakının səmasına soxulmağa başlamışdı. Onları şəhərin müdafiəsi ilə yanaşı, Azərbaycanın digər sənaye mərkəzlərinin müdafiəsi haqqında müfəssəl foto-məlumatlar toplamışdılar. Lakin Almaniyanın tankları Qafqaz dağları ətəkləri yaxınlığında yanacağına qurtarması səbəbindən da-

yanmalı oldular. 1942-ci ilin yayın sonlarında da Avropanın ən yüksək dağ zirvəsinə çıxan alman döyüşçüləri furerləri üçün "edelveys"i - nefti əldə edə bilmədilər.

Qafqaz uğrunda gedən şiddətli döyüşlərdə milli diviziyalardan geniş istifadə olunması Böyük Vətən müharibəsinin tarixində nadir hadisə idi. Alman faşist ordularının işğalı altında qalmış sovet ərazilərində təqribən 6 mln nəfər hərbi mükəlləfiyyətli qaldığı üçün sovet ordularının yeni kontingent ilə təmin olunması əsas etibarını ilə Qafqaz xalqlarının, o cümlədən azərbaycanlıların üzərinə düşürdü. Azərbaycandan orduya çağırılmış döyüşçülərdən 77-ci, 402-ci, 223-cü, 416-cı və 271-ci milli atıcı diviziyalar təşkil olunmuşdu. Bir sıra hərbi birliklərdə - 217-ci, 227-ci və 151-ci atıcı diviziyalarda isə azərbaycanlılar şəxsi heyətin əksər hissəsini təşkil edirdilər. 1939-cu ilə kimi azərbaycanlıların əksəriyyətinin hərbi xidmətdən kənar qalması onların döyüş bacarıqlarına malik olmaqdan məhrum etdiyi üçün herb

elminin əsaslarını səngərlərdə öyrənməli olurdular. Bu isə öz növbəsində, azərbaycanlı döyüşçülər arasında çoxlu itkilərə səbəb olurdu. Döyüşlərdə göstərdikləri rəşadət və cəsarətlərinə baxmayaraq bir çox hallarda azərbaycanlı döyüşçülərin dövlət təltifləri ilə mükafatlandırılması komandanlıq tərəfindən "unudulur", ya da başqalarına nəşib olurdu. Lakin azərbaycanlılar harada vuruşmaqlarından asılı olmayaraq cəbhənin müdafiə xəttini həmçinin Azərbaycanın da müdafiə xətti kimi dəyərləndirirdilər.

1941-ci ilin iyununda sayı 3,3 mln nəfər təşkil edən Azərbaycan əhalisinin 1,2 mln nəfəri hərbi səfərbərlik üçün müəyyən edilmiş 20-50 yaşlarında olduğu üçün müharibənin ilk həftəsində 40 min nəfər könüllü olaraq orduya səfərbər olundu. 1941-1945-ci illərdə Azərbaycandan ordu və donanmaya səfərbər olunan 640 min nəfərdən (əhalinin 19,4%) 350 mindən çoxu, yeni səfərbər olunanların 54,7%-i müharibədən qayıtmadı. Respublika əhalisi həmçinin, yerli hərbi birləşmələrdə də xidmət edirdilər. Təqribən 200 min nəfər xalq qoşunlarına daxil olmuşdular. Qırıcı batalyonlarda və onlara yardım qruplarında 40 min nəfər, hava hücumundan yerli müdafiə dəstələrində isə 15 min nəfər xidmət edirdi. Hərbi səfərbərliyin geniş miqyas alması Azərbaycanın demografik vəziyyətinə mənfi təsir göstərdi. 1944-cü il yanvarın 1-ə olan məlumata görə respublika əhalisinin sayı 2,9 mln nəfər olduğu halda, 1946-cı ildə isə bu rəqəm 2,7 mln nəfər oldu. Azərbaycan əhalisinin müharibədən əvvəlki səviyyəyə çatması yalnız 1955-1956-cı illərdə mümkün oldu.

Azərbaycanın xalq təsərrüfatı tamamilə müharibə şəraitinin tələblərinə müvafiq şəkildə qurulmuşdu. Bakının sənaye müəssisələrində 130-dan çox adda silah-sursat və hərbi texnika növləri istehsal olunurdu. Respublikanın kənd təsərrüfatı əhalisi dövlət tərəfindən müəyyən edilmiş yüksək normalı tapşırıqları yerinə yetirirdilər. İstehsal olunan kənd təsərrüfatı məhsulları - taxıl, ət, süd, yağ və s. son qramədək cəbhənin ehtiyaclarına yön-

lirdi. Hətta məktəblilər və təqaüdcülər də ölkənin qələbəyə doğru inamlı addımlar atması üçün üzərlərinə düşən öhdəlikləri fədakarlıqla yerinə yetirirdilər. Respublika əhalisi Müdafiə fonduna dəyəri 100 milyon manatlarla ölçülən yardım göstərmiş, tank kolonları və təyyarə eskadriyası, həmçinin zirehli qatarn istehsalı üçün vəsait toplamışdılar. Bu, Vətənin azadlığının və xalqın şərafətinin müdafiə olunması məqsədi ilə aparılan əsl ümumxalq mübarizəsi idi.

Zaman ötür, həmin möhtəşəm Qələbə günündən bizi artıq 75 il ayırır, bu dəhşətli müharibənin qanlı-ələvlu günlərini öz gözləri ilə görmüş vətəranların sıraları seyrəlidir. Təəssüflər olsun ki, onların özlərindən sonrakı nəsillərə ötürdükləri mirasın qorunub saxlanılması mümkün olmadı. Bir vaxtlar azğın düşməne qarşı səngərdə çiyin-çiyinə vuruşanların nəvələri və nəticələri post-sovet məkanında gedən müharibələrdə və münafiqşələrdə həyatlarını itirməkdədirlər. Nasizmi beşiyində məhv edənlərin bəzilərinin varisləri onun mənfi ideologiyasının ehkamlarını özlərinə bayraq edərək qonşu xalqlara qarşı etnik təmizləmə siyasəti aparır, yaşayış məntəqələrini və mədəniyyət abidələrini məhv edirlər. Təəssüflər olsun ki, alman nasistlərinin də həsəd apara biləcəkləri bu vəhşiliklər nasizmə qalib gəlmiş xalqların laqeyd münasibəti səbəbindən daha da geniş miqyas almağa başlamışdır.

Qələbə günü nəsilləri birləşdirən bayramdır. Biz tariximizi xatırlayır və onunla fəxr edirik! Bizim borcumuz özünü birliyi və mütəşəkkilliyi, zəhmətsevərliyi və fədakarlığı, Vətənə hədsiz məhəbbəti ilə ölkənin sülh, azadlıq və istiqlaliyyətini təmin edən xalqın şücaəti haqqında xatirəni qoruyub saxlamaqdır.

İkinci Dünya müharibəsində həlak olan babaların və onların Qarabağda döyüşlərdə şəhid düşən oğul və nəvələrinin əziz xatirələrini dərin ehtiramla yad edirik.

Qələbə bayramınız mübarək, əziz qaliblər və onların qələbə arzusu ilə hər zaman özlərini döyüş meydanına atmağa hazır olan varisləri!

Rövşən Hətəmov
Avropa və Amerika ölkələrinin yeni və müasir tarixi kafedrası, dosent

Yaşa, yaşa, çox yaşa, ey şanlı Azərbaycan!

O, Azərbaycanı təmənnasız sevirdi. Onun sevgisində qarşılıq yox idi. O, vətəninə bəslədiyi məhəbbətə naminə çox əzablara düşərək oldu, ömrü boyu iztirab içində yaşadı. Bütün ailəsi sürgünə, ölümə, tənhalığa məhkum olundu. O, bizə istiqlalın dəyərini anladı. Onun və dostlarının mübarizəsi sayəsində biz müstəqilliyin dadını hiss etdik. Bu müstəqilliyin ömrü az olsa da, xalqımıza istiqlalın möhtəşəmliyini anladı və onun dediyi kimi bu istiqlal növbəti 70 ili əsarətdə yaşasaq belə daim içimizdə alovlandı. 70 il ərzində ruhumuzdakı istiqlal odunu, azadlıq sevgisini öldürə bilmədilər. O, şübhəsiz ki, böyük şəxsiyyət idi. Onu sevənlərin də, sevməyənlərin də daim etiraf etdiyi bir amil var: O, alim, cənabdır, vətəni təmənnasız sevəndir. O həm də maarifçidir. Xalqının savadlanmasını, oxumasını istəyir. O, ədəbiyyatı da gözəl bilir. Özünə məxsus tərzdə yaratdığı məqalələr bundan sonra da uzun illər gənclər tərəfindən sevilərək oxunulacaq.

O, Məhəmməd Əmin Rəsulzadədir.

Peyğəmbər isimli, özündən Əmin, Xalq elçisi.

O, cümhuriyyətimizin qurucusudur. Fəqət digər cümhuriyyət fədailərini də unutmamalıyıq.

Böyük şəxsiyyətlər və böyük tarixi hadisələr haqqında yazmaq çətindir. Çünki, böyük şəxsiyyətlər haqqında çox yazılıb, çox danışılıb. Onlar haqqında yeni fikir söyləmək çətindir, təkrarçılıq etməyə düzgün deyil. Böyük tarixi hadisələrdən yazmaq da ona görə çətindir ki, bu hadisələr əslində həm yazılmış, həm də yaradılmış möhtəşəm yazıdır. Böyük hadisələr qələmlə, mürəkkəblə yazılır. Böyük hadisələr böyük şəxsiyyətlərin qanı ilə, taleyi ilə, itkiləri ilə yazılır. Bəzən biz şəxsiyyətlərə qiymət verərkən ciddi nöqsanlara yol veririk, onların iztirablarını, itkilərini, faciələrini nəzərə almırıq. Heç özümüzlə sual vermirik:

“Bizim bu qədər qurbanlar verməyə cəsarətimiz, gücümüz, səbrimiz çatdırmı?”

Tarix dəfələrlə sübut edib ki, dövlətlər iki halda müstəqil olur:

1) Tarixi-siyasi şərait nəticəsində

2) Sarsılmaz iradə ilə aparılan mübarizə nəticəsində

Məmləkətimiz həm 1918-ci ildə, həm də 1991-ci ildə tarixi-siyasi şərait nəticəsində müstəqillik qazanıb. Ancaq bu çətin məqamlarda vəziyyəti düzgün qiymətləndirmək, zamanında təşkilatlanmaq və ideoloji mübarizə aparmaq böyük bacarıq idi.

Bir dəfə yüksələn bayraq bir daha enməz” (M.Ə. Rəsulzadə)

1918-ci ilin 28 may tarixində Azərbaycan tarixi günlərindən ən önəmliyi yaşadı: Azərbaycan Demokratik Respublikası Tiflisdə yarandı və radioqram vasitəsilə dünya parlamentinə elan edildi. Cümhuriyyət quruldu. O cümhuriyyət ki, böyük şəxsiyyətlərimizin böyük fədakarlığının bəhrəsi idi.

1918-ci ilin yanvarında Rusiyada müsəlmanlıq «İttihad» - Bakıda fəaliyyət göstərən «Rusiyada müsəlmanlıq» partiyası ilə Gənçədəki «İttihadi-İslam» cəmiyyətinin birləşməsi nəticəsində yaradılmış partiya bütün fəaliyyətini bu amala xidmət uğrunda formalaşdırmaqla Azərbaycanın müstəqilliyi uğrunda mübarizənin özülünün düzgün qoyulmasına çalışırdılar.

Amma 23 ay ömrü olan Cümhuriyyət səbəbləri 70 ildən sonra belli olan tarixi ha-

disələrin qurbanı oldu və xalqın vətənpərvər oğullarının Azərbaycanla bağlı arzularını erməni casusluğunun-bolşevik məkrinin və ən başlıcası Lenin ideyalarının təntənəsi ilə məhv oldu; arzu və yüksək ideallarla birgə onların yaradıcıları da qırmızı terror maşınının “dişləri” arasına verildi: tək-cə yaradıcılar deyil, onların ailə üzvləri də amansız represiyaya uğradı. Cümhuriyyətin qurulması və qorunması üçün canını, həyatını fəda edən bəzi millət fədailərinin taleyi barədə qısa da olsa məlumat vermək istəyirəm:

Fətəli xan Xoyski – Tiflisdə ermənilər tərəfindən qətlə yetirildi.

Nəsim bəy Yusifbəyli – Kürdəmirdə müəmmal şəkildə qətlə yetirildi. Ermənilər tərəfindən öldürüldüyü ehtimal olunur.

Mustafa bəy Vəkilov – İşğaldan sonra Tiflisə, sonra İstanbula köçdü. 1965-ci ildə Amasyada vəfat etdi.

Və Məhəmməd Əmin Rəsulzadə 1922-ci ildən ömrünün sonuna qədər mühacirətdə yaşadı. Ailəsi Qazaxıstana sürgün edildi. Son nəfəsinə qədər Azərbaycan üçün yaşadı. 1955-ci ildə vəfat etdi.

Reallıqsa budur: Bu gün Azərbaycan müstəqil dövlətdir və bu gün Rəsulzadə yaşayır. Dostları da yaşayır. Bu xalq heç zaman öz fədailərini unutmayıb və unutmayacaq.

70 il tarix üçün o qədər də böyük rəqəm olmasa da, müstəqilliyimizin itirilməsi baxımından Azərbaycan üçün əbədiyyət qədər uzun bir əsri xatırladı: bu 7 onillik ərzində sovetlər birliyində Azərbaycan SSR adlanmaqla SSRİ adlı ölkənin on beş respublikasından biri oldu dövlətimiz.

Amma bu illər ərzində itirdiklərimiz olmasa da, Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyev cənablarının hakimiyyəti dövründə –yəni bu görkəmli şəxsiyyətin Azərbaycan SSRİ-nin birinci katibi (sovet dönəmində respublika başçısının vəzifəsi belə adlanırdı-F.Q.) olduğu illərdə Azərbaycan SSR-nin Konstitusiyasında dövlət dili olaraq Azərbaycan dili göstərildi. Məlumdur ki, bu təklifi irəli sürmək və buna nail olmaq həm riskli addımın təhlükəli aqibəti, həm də ən yaxşı halda təklifin qətiyyətlə rədd edilməsi kimi nəticə verə bilərdi.

Ümummilli liderimiz Heydər Əliyev xalqın tələbi ilə ikinci dəfə hakimiyyətə qayıtdıqdan sonra Cümhuriyyət tarixinin araşdırılmasına önəm vermiş, arxivlərin açılması nəticəsində Azərbaycan xalqının qeyrətli oğullarının adlarının açıqlanmasının tərəfdarı olduğunu dəfələrlə vurğulamış və bu yolda bir-birinin ardınca tədbirlər planlarının həyata keçirilməsini respublikanın, xalqın tarixi yolunda önəmli əhəmiyyət kəsb etməsini dəfələrlə vurğulamışdır

Ümumillə lider Heydər Əliyev cümhuriyyətin qurulması haqqında, xüsusən də Cümhuriyyətin ordu quruculuğu haqqında müsbət fikirlər söyləmişdi.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Sərəncamı ilə 2018-ci ilin “Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti İli” elan edilməsi xalqımızın qədim və zəngin dövlətçilik tarixinə böyük ehtiramın göstəricisidir. Şərqdə ilk demokratik respublika olan Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti xalqımızın dövlətçilik tarixində özünəməxsus dəyərlər birası qoyub. Ulu öndərimiz Heydər Əliyev bunu həmişə yüksək dəyərləndirirdi.

Prezident İlham Əliyevin imzaladığı Sərəncamda deyilir: “..Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti zəngin dövlət quruculuğu təcrübəsi ilə milli dövlətçilik tarixində silinməz izlər qoyub, xalqın qəlbində azadlıq və istiqlal duyğularını gücləndirməklə respublikanın gələcək müstəqilliyi üçün etibarlı zəmin hazırlayıb”. Bu zəmin 1991-ci ildə gerçəkləşdi, Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi bərpa olundu.

Bu il “Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti”-nin yaranmasından 102 il keçir. Bütün Cümhuriyyət qurucularımızı sevgi, sayğı və rəhmətlə anırıq!

Beynəlxalq Münasibətlər və İqtisadiyyat fakültəsinin IV kurs tələbəsi Fərqanə Qafarzadə

Maqsud Məmmədov 4 maddə ilə ittiham olunaraq güllələndi

REKTORLARIMIZ...

Hörmətli oxucum! Əvvəlcə, bir faktı qeyd edim ki, BDU-nun rektorları rubrikası altında çap olunan bu məqalələrdə hər dəfə BDU-ya müxtəlif illərdə rəhbərlik edən rektorlardan birinin fəaliyyəti, həyatı haqqında məlumat veririk. Bu dəfə isə beşinci və altıncı rektorlar haqqında bir məqalədə bəhs etməli olduq. Çünki BDU-nun bəzi rektorları bu təhsil müəssisəsinə cəmi iki-üç ay rəhbərlik edib və bu aylar ərzində də universitetdə məhz onların fəaliyyətini əks etdirən mühüm işlər görülməyib. Bu da bolşeviklərin hakimiyyəti zəbt etməsi ilə əlaqədar idi. BDU-nun beşinci rektoru Vladimir Sergeyeviç Yelpatyevski də universitetə 1929-cu ildə bir-iki ay rəhbərlik edib. Əslində “1929-cu ilin 12 mayında Azərbaycan Xalq Maarif Komissarlığı təcili olaraq yığıncaq təşkil edir və bir neçə gün sonra (1926-cı ildə BDU-ya rektor təyin edilən) Tağı Şahbazi vəzifəsindən uzaqlaşdırılır, yerinə “1929-cu il iyunun 22-də keçmiş həmkarlar ittifaqı işçisi (AHİŞ-nin mədəniyyət şöbəsinin müdiri) Müseyib Şahbazov rektor seçildi”. O, BDU-ya bir aya yaxın rəhbərlik edir.

1929-1930-cu illərdə BDU-nun rektoru Maqsud Məmməd oğlu Məmmədov olub. Qeyd etdiyimiz kimi BDU-ya 1929-cu ilin may ayının sonuna kimi T.Şahbazi, sonra – “1929-cu ilin iyunun 22-dən təxminən avqustun əvvəlinə kimi AHİŞ şöbə müdiri M.Şahbazov” rəhbərlik edib).

BDU-nun altıncı rektoru Maqsud Məmməd oğlu Məmmədov 1897-ci ildə Azərbaycanın əzəli torpağı olan İrəvan şəhərində anadan olub. İlk olaraq mədrəsə təhsili alan Maqsud sonra “İrəvanda kişi gimnaziyasında oxuyub”. Gimnaziyanı bitirib “1915-ci ildə İrəvan xüsusi məktəbində müəllim işləyən gənc Maqsudu 1918-ci ildə Gəncəyə dəvət edirlər. O, burada əvvəlcə “qaçqınların işi üzrə komitədə kiçik nəzarətçi, sonra isə Gəncə şəhərindəki Yunker məktəbində işləməli olur.”

1920-ci illərdə BDU-da təhsilini davam etdirən Maqsud 1920-ci ilin sonlarında “Azərbaycan Kommunist (bolşevik) Partiyasına üzv olur. Bundan sonra gənc bolşevikin üzünə bütün qapılar açılır. 23 yaşlı Maqsud “1920-1923-cü illərdə Azərbaycanın ərzaq nazirliyində və Naxçıvanda Fövqəladə Xalq Maliyyə Komissarlığında yüksək vəzifələrdə çalışır”. Onun bu yüksəlişi çətinliklə gün-güzəran keçirən ailənin ürəyincə idi. Amma onlar hökumətin Maqsuda sonrakı “qayğı”sından bixəbər idilər və bunu bilsəydilər heç bu yüksəlişə sevinməzdilər.

1930-cu il iyun ayında universitet fəaliyyətini dayandırır. (BDU-nun fəaliyyətinin dayandırılması məsləhət bilən “başbilənlərimiz” bu səhv addımlarını düzəltmək üçün “1934-cü il mayın 25-də

Azərbaycan SSR Xalq Komissarlar Soveti “Azərbaycan Dövlət Universitetinin açılması haqqında” qərar qəbul edirlər”). 1930-cu il yanvarın axırlarında yenidən universitetin təşkil edilməsi layihəsi hazırlandı və 1930-cu il fevralın 1-də Xalq Maarif Komissarlığının kollegiyası tərəfindən müzakirə olundu. Layihəni ADU-nun rektoru Maqsud Məmmədov şərh etdi? 1930-cu ilin əvvəlləri onu BDU-nun rektorluğu vəzifəsindən azad edərək Azərbaycan SSR Xalq Maarif Komissarı vəzifəsinə təyin etdilər. M.Məmmədov bu vəzifəni cəmi bir il icra etdi. O, 1931-1933-cü illərdə Azərbaycan K (b) P MK-nin katibi, 1933-1934-cü illərdə isə Parti-

ya Tarixi İnstitutunun direktoru vəzifələrində işlədi. 1934-cü ildə Maqsud Azərbaycan K (b) P MK-nin göndərişi ilə Moskvaya Qırmızı Professorlar İnstitutuna təhsil almağa göndərildi. 1936-cı ildə (bəzi mənbələrdə yazılır ki, II-kursda oxuyarkən) Bakıya çağırılır və Azərbaycan K (b) P MK-də şöbə müdiri təyin edilməklə yanaşı “Azərənşir”ə rəhbərlik edir. Bu yüksəliş 1937-ci ilin sentyabrına kimi davam edir. Bir payız axşamı onu yüksəldən hökumətin “başbilənləri”nin yadına düşür ki, bəlkə Maqsudu da “xalq düşməni” etsinlər.

Yəqin ki, Maqsud müəllim bunlardan xəbərsiz deyildi. Axı o həm də alim idi. “Dialektik və tarixi materializm, SSRİ-də milli məsələlərin həllinə dair” məqalələrin, əsərlərin müəllifi olan hörmətli alimimiz bu əsərləri dövrünün nəbzini tutaraq “marksizm-leninizm metodologiyasına” uyğun yazmışdır. Elə ona görə də “simasını itirmiş” hökuməti onu ömrünün ən gözəl çağında – cəmi 41 yaşında arzularından, əzizlərindən doymamış məhv etdi. “Maqsud Məmməd oğlu Məmmədov 1938-ci ilin 5 sentyabrında SSRİ Ali Məhkəməsi Hərbi Kollegiyasının qərarı ilə Az. SSR CM 64, 69, 70 və 73-cü maddələri ilə təqsirli bilinərək əmlakı müsadirə olunmuş və güllələnmişdir”. Bu da BDU-nu “Proletar inqilabının yetirməsi” adlandırılan “məslək”daşlarının Maqsud Məmmədova verdiyi “qiymət”.

Qərənfil Dünyaminqızı Milli mətbuat tarixi kafedrası, dosent.

Laçının işğalından 28 il keçir

Bu gün Azərbaycanın qala qapısı sayılan Laçının Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal edilməsindən 28 il keçir. İşğal nəticəsində 1835 kv. kilometrlik ərazi zəbt edilmiş, yüzlərlə maddi mədəniyyət nümunəsi erməni vandalizminə məruz qalmış, 65 min laçınlı doğma yurd yerlərindən didərgin düşmüşdür. 1992-ci ilin mayında Ermənistan silahlı qüvvələri Qarabağın dağlıq hissəsində Azərbaycanın qədim mədəniyyət və musiqi mərkəzi Şuşanı ələ keçirtməklə bütün yuxarı Qarabağı işğal etmişdir. Bundan sonra erməni hərbi birləşmələri qəsb etdikləri torpaqlarda möhkəmlənmək və Qarabağın dağlıq hissəsi ilə Ermənistanı birləşdirmək üçün Laçın rayonuna aramsız hücumlara başlamışdır.

1992-ci il may ayının 17-18-də erməni işğalçıları rayonun yüzlərlə mədəni-mişət obyektini, onlarla qəsəbə, kənd və tarixi abidələrini dağıdaraq talan etmişdir. İşğal nəticəsində 60 min nəfərə yaxın insan öz dədə-baba torpaqlarından didərgin düşmüş, 267 nəfər öldürülmüş, 66 nəfər girov götürülmüşdür. Rayondakı 217 mədəniyyət, 101 təhsil, 142 səhiyyə müəssisəsi, 462 ticarət, 96 məişət, 30 rabitə, 2 avtonəqliyyat və müxtəlif təyinatlı istehsal müəssisələri, 13 min 745 yaşayış evi, 54 dünya, 200-dən

çox yerli əhəmiyyətli tarixi abidə talan və məhv edilmişdir. Əhəmiyyətli geostrateji mövqeyə malik olan Laçının işğalı Azərbaycan iqtisadiyyatına ciddi ziyan vurmuşdur. Təbii sərvətlərlə zəngin olan Laçın rayonunda Turşsu, Qaladərəsi, Ağanus, Xırmanlar, Tiqiq, Turştiqiq, Nurəddin, Nağdalı, Hacıxanlı kimi müalicəvi əhəmiyyətli bulaqlar mövcud olmuşdur. VI əsrə aid Alban Ağoğlan məbədi, XIV əsrə aid Məlik Əjdər türbəsi, Qaraqışlaq kəndində məscid, Zabux kəndində qədim qəbiristanlıq bunların sırasındadır. Laçın Tarix Muzeyi və onun qızıl, gümüş və tunc sikkələrdən ibarət qədim kolleksiyası talan edilmişdir. Əhəmiyyətli geostrateji mövqeyə malik olan Laçının işğalı Azərbaycan iqtisadiyyatına ciddi ziyan vurmuşdur. Düşmənin rayonun yüngül sənaye mərkəzlərini, kənd təsərrüfatı sahələrini yarasız hala salmışdır.

İşğalçı dövlət beynəlxalq hüquq normalarına, zəbt olunan Azərbaycan torpaqlarından Ermənistan qoşunlarının qeyd-şərtsiz çıxarılmasına dair BMT-nin qətnamələrinə məhəl qoymayaraq hazırda Laçında qanunsuz məskunlaşma aparır. Ermənistan işğalçı tərəf olaraq Cenevrə konvensiyaları ilə üzərinə düşən öhdəliklərini kobud şəkildə pozaraq, Laçın rayonunda coğrafi adların dəyiş-

dirilməsi, rayonun təbii resurslarının talan edilməsi və qazanc mənbəyinə çevrilməsi, əsasən, Suriyadan olan erməni əsilli qaçqınlar olmaqla məqsədyönlü məskunlaşma siyasətini apararaq demografik tərkibin dəyişdirilməsi kimi qeyri-qanuni əməllərini davam etdirir.

Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi "Çıraqov və digərləri Ermənistan qarşı" işi üzrə Azərbaycanın Laçın rayonundan məcburi qovulmuş Azərbaycan vətəndaşlarının xeyrinə qərar qəbul edərək onların İnsan Hüquqları və Fundamental Azadlıqların qorunmasına dair Konvensiya üzrə mülkiyyət hüququ, şəxsi və ailə həyatına hörmət kimi hüquqlarının pozulduğunu təsbit edib. Həmçinin, qərarın 19 və 20-ci paragraflarında Laçın rayonu, xüsusən də Laçın şəhərinin hərbi hücumla məruz qalması, 1992-ci il may ayının ortalarında Laçının havadan bombardman edilməsi və bunun nəticəsində çoxlu sayda evlərin dağıdılması, şəhərin talan edilməsi və yandırılması, hərbi münaqişə dövründə Laçın və ətraf kəndlərin tamamilə dağıdılması öz təsdiqini tapıb.

Bu gün hər bir azərbaycanlı Qarabağın işğal altından qurtulacağı günü gözləyir. Xalqımız əmindir ki, Prezident və Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin qətiyyəti və iradəsi sayəsində işğal olunmuş bütün torpaqlarımız, o cümlədən Azərbaycanın qala qapısı sayılan Laçın nəyin bahasına olursa-olsun düşmənin tapdağından azad ediləcək. Azərbaycanın diplomatik uğurları, eyni zamanda, iqtisadi imkanlarının artması fonunda güclənən milli ordumuz işğal olunmuş torpaqlarımızın azad olunacağı günün uzaqda olmadığına əminlik yaradır. Qarabağa böyük qayıdışın olacağına hamımız inanırıq!

3 may Beynəlxalq Mətbuat və Söz Azadlığı Günüdür

Birləşmiş Millətlər Təşkilatı Baş Məclisinin 1993-cü il 20 dekabr tarixli qərarı ilə hər il may ayının 3-ü Beynəlxalq Mətbuat və Söz Azadlığı Günü kimi qeyd olunur. Hüquqi dövlət və vətəndaş cəmiyyətinin formalaşması prosesinin ayrılmaz tərkib hissələrindən biri də kütləvi informasiya vasitələrinin (KİV) müstəqil fəaliyyətinin təmin edilməsidir. Müasir dövrdə mətbuat və söz azadlığı cəmiyyətin və dövlətin demokratik inkişaf göstəricisi kimi qəbul olunur. Kütləvi informasiya vasitələri - qəzetlər, jurnallar, teleradiolar, informasiya agentlikləri və informasiyanın müntəzəm formada yayıldığı digər vasitələr cəmiyyətin inkişafına ciddi təsir göstərən, onun mahiyyətini müəyyənləşdirən sistemin tərkib hissəsidir.

Ölkəmizdə söz azadlığının bərqərar olunması və onun əsas daşıyıcısı olan müstəqil mətbuatın yaradılması Ümummilli Lider Heydər Əliyevin adı, siyasi və dövlətçilik fəaliyyəti ilə sıx bağlıdır. Dahi şəxsiyyət müstəqil mətbuatı demokratiyanın əsas tələblərindən biri kimi dəyərləndirmiş, bu sahənin inkişafına xüsusi diqqət yetirmişdir. Ulu Öndərin 1998-ci il 6 avqust tarixli "Azərbaycan Respublikasında söz, fikir və mətbuat azadlığının təmin edilməsi sahəsində tədbirlər haqqında" Fərmanı ölkəmizdə söz, fikir və mətbuat azadlıqlarının təminatına əlverişli şərait yaratmış, senzura ləğv olunmuş, dövlətin mətbuat üzərində nəzarətinə son qoyulmuşdur.

1999-cu il dekabrın 7-də qəbul olunan "Kütləvi informasiya vasitələri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu isə bu sahədə fəaliyyəti tənzimləyən əsas hüquqi sənəd olmuş, Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında məlumat azadlığı və onun təmin olunması dövlətimizin ali məqsədlərindən biri kimi təsbit edilmişdir. Məlumat azadlığının tərkib hissəsi isə informasiya əldə etmək hüququdur.

Bu gün Ulu Öndərin əsasını qoyduğu mütərəqqi siyasət Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir, kütləvi informasiya vasitələrinin müstəqil fəaliyyəti, jurnalistlərin öz iradələrini azad şəkildə ifadə etməsi üçün hərtərəfli şərait yaradılır. Ölkəmizdə qəbul edilmiş "Azərbaycan Respublikasında kütləvi informasiya vasitələrinin inkişafına dövlət dəstəyi Konsepsiyası" mətbuat-dövlət münasibətlərini tənzimləyən və dövlətin bu sahədəki siyasətini tam mənada ifadə edən baza rolunu oynayır.

Azərbaycan dövləti mətbuat azadlığının təmin olunması üçün üzərinə düşən bütün vəzifələri yerinə yetirir. Bu mənada demokratik inkişaf yolunu seçən ölkəmizdə söz azadlığına məhdudiyyət yoxdur. Hazırda Azərbaycanda dünya standartlarına uyğun media, elektron və yazılı KİV-lər formalaşmışdır. Müstəqil KİV-lərin sayına görə Azərbaycan MDB və Şərqi Avropa ölkələri arasında qabaqcıl mövqelərdən birini tutur.

Abuzər Xələfov şəxsi kitablarını Universitetin Elmi kitabxanasına vəsiyyət edib

2020-ci il 27 aprelde dünyasını dəyişən professor Abuzər Xələfov yetmiş ildən artıq dövrdə topladığı, kitabxanaşünaslıq elminə dair 600-dən çox kitabı BDU-nun Elmi kitabxanasına vəsiyyət edib. Altmış ildən artıq Kitabxanaşünaslıq kafedrasında çalışan professorun vəsiyyət etdiyi kitab fonduna kitabxanaşünaslıq sahəsinə aid xüsusi ədəbiyyat, monoqrafiyalar, dərsliklər, dərs vəsaitləri və s. daxildir. Kitablardan BDU-nun müəllimləri, tələbələri, magistrları və doktorantları yararlanılabilecək.

Respublikamızda kitabxanaşünaslıq, biblioqrafiyaşünas-

lıq elmlərinin və ali kitabxanaçılıq təhsilinin yaranması və formalaşması məhz Abuzər Xələfovun adı ilə bağlıdır. Professor A.Xələfovun elmi araşdırmalarında Azərbaycanda ali kitabxanaçılıq-biblioqrafiya təhsilinin tarixi və nəzəri problemləri mühüm yer tutur. Onun "Azərbaycanda kitabxanaçılıq təhsilinin inkişafı", "Azərbaycanda ali kitabxanaçılıq təhsili" kitabları, çoxsaylı məqalələri, tədris-metodik materialları respublikada kitabxanaçılıq-biblioqrafiya təhsilinin, yüksəkixtisaslı mütəxəssislər hazırlanmasının həllinə ciddi təsir göstərmişdir.

On bir ayın sultanı-Ramazan

İslamda ilin ayları arasında Ramazan ayı ən şəfaqətli və müqəddəs ay hesab edilir. Onu məcazi şəkildə "on bir ayın sultanı" da adlandırırlar, çünki bu ayın gecələrinin birində müqəddəs kitabımız olan Qurani Kərim

27-sinə təsadüf edir.

Orucluq Ramazan ayında təzə ay çıxandan başlanır və 29-30 gün davam edir. Qeyd edək ki, müsəlmanlar ən mühüm ibadətlerini, o cümlədən orucu və həccə, Fitr və Qurban bayramlarını hicri-qəməri təqviminə əsasən yerinə yetirirlər. Ayın isə Günəşə və Yərə nisbətən vəziyyətindən asılı olaraq müxtəlif səhifələri (ayın görünən xarici tərəflərindən hər biri) olur. Bu səhifələrdən biri də hilaldır, yəni təzə aydır.

nazil olmuşdur. Həmin gecəyə "qədir" və ya "əhya" gecəsi deyilir. Qədir gecəsinin konkret olaraq hansı günə təsadüf edildiyi bilinmir. Bununla bağlı müxtəlif rəvayətlər vardır. Amma ümumi fikir belədir ki, qədir gecəsi Ramazan ayının son on gecəsindən biridir, həm də tək günün gecəsidir. İslamşünasların fikrincə, bu gecə Ramazan ayının 19, 21, 23, 25,

iki təzə ay arasında keçən müddət 29,5 orta Günəş gününə bərabərdir ki, bu da bir aydır. Qədim ərəblər bunu vaxt vahidi kimi götürərək bəzi ayları 29, bəzilərinə isə 30 gün qəbul etmişlər. Ay ili biri 29, digəri isə 30 gün sürən 12 aydan ibarətdir. Ay (qəməri) təqvimi də buradan yaranmışdır. Bu təqvimə əsasən ilin uzunluğu

354 gün sürür. Ay təqvimində də tarixlər sabitdir, bu tarixlər yalnız Günəş təqviminə nisbətən yerini dəyişir. Bizim Günəş təqviminə alışmış şüurumuz haradasa qeyri-müəyyənlik görür. İslam bayram və ayınlarının müxtəlif fəsillərə təsadüf etməsində isə ilahi bir hikmət vardır.

Ramazan ayı orucluq, insan nəfsinin paklığı, eyblərin və naqisliyin islah olunması, ağıl, iman və iradənin saflaşması dövrüdür. İnsan bu ayın dua və ibadətli ilə eyblərdən saflığa, saflıqdan kamilliyə doğru gedir. Ramazan ayında fani varlıqlar sanki savaş meydanına çevrilir. İmanla nəfs bu meydana çarpışır. Nəfs hər imanlı işi udmaq, yeyib- içmək istəyir, pis vərdişlərin davamını diləyir. İnanclar mətanətlə buna qarşı çıxır, dil yalandan, göz və könül haramdan uzaqlaşır. Bu ay ruhun tərəqqisi, Allaha tərəf pərvaz etməsidir.

2020-ci ilin Ramazan bayramı 24 maya təsadüf edir. Bu münasibətlə bütün müsəlman aləmini, xalqımızı təbrik edirik!

Gözəl günlər görəcəyik...

Koronavirus belasının qəfil gəlişi ilə həyatımızda qorxunc, təsirli və könül parçalayan hadisələr yaşamağımıza rəğmən, ömrümüzün baharında - unudulmaz tələblik günlərimizdə yaşadığımız bu hadisə həm də bizi çoxlu nəticələr çıxarmağa vadar edir. Əslində gənc yaşlarda bu psixologiyani dadmaq bizim üçün bəlkə də bir üstünlükdür. Bu üstünlüyü fürsətə çevirmək gələcək kimi öz əlimizdədir.

Bəli, çox təəssüf ki, nə qədər özümü təsəlli versək də, keçmiş günlərlə bağlı yaxamızı bir an belə tərk etməyən xatirələrə heyran qalmaya bilmirik. Bu dövəndə insan nənki gözəl xatirələri, həmçinin yaddaşımıza həkk olunan pis xatirələri belə heyranlıqla xatırlayır. Əgər bir tələbə olaraq yanaşsam, "pis" xatirələrə qaib limitlərini, kəsirləri, 90 dəqiqəlik bəzən sıxıcı gələn mühazirələri, öyrənmədiyimiz mühazirənin seminarını əlavə edə bilərik. Amma indi soruşsalar, hər kəs cümləsinin əvvəllinə mütləq şəkildə "kaş ki" sözünü əlavə edəcək. Şübhəsiz ki, artıq çox sevdiyimiz evimiz belə o partaları, doğma Universitet mühitini əvəz edə bilmir, o qədər səssizləşirik ki, səsi-küylü dəhlizlər həzin bir musiqini xatırladır bizə bu tənha günlərdə. Müəllimlərimizin tənqidləri qulağımızda şirinləşir. Tələbə yoldaşlarımızın arasından o qədər də ünsiyyətimiz olmayan birini görməkdən belə burnumuzun ucu göynəyir. Və beləliklə doğma Universitetimizin daşı, divarı üçün belə darıxmaq hissi ilə yaşamağa başlayırıq. Bu hisslə aramızda olub keçənlərdən söz salmayacağam. Çünki bu duyğunu hər kəs bilir və bütün "darıxmaq" hekayətləri bir-birinə bənzəyir. Əlində olan gözəl və pis günləri həmişəlik və ya bir müddətlik itirirsən və bu hiss bizi yavaş-yavaş əsir almağa başlayır. Beləliklə, insan bu dövəndə bütün kinindən, qərəzindən, nifrətindən xilas olur. Dostluqların dəyəri artır, sildiyyətin şəkili bir-bir geri qaytarılır, yalın ayağı torpağa basmağın verdiyi xoşbəxtliyi, günəş üzümzə vuranı aldığımız ifadəni xatırlamaq, tək, hürr, özgürçəsinə, bu cənnətin bizim olduğuna bilmək insanı ümidləndirir və beləliklə, dünyanın ən gözəl duyğusunun yaşamaq olduğuna dərk etmək insanın aldığı nəfəsə hörmət etməsinə gətirib çıxarır. Bəlkə də koronavirus adlanan belanın insanların düşüncə tərzininin, tərəkürünün dəyişməsi, ümumiyyətlə yeni dünya düzəninin yaradılması baxımından bu cür müsbət yanları da var.

Baş vermiş bu hadisənin texnologiyanın yüksək dərəcədə inkişaf etdiyi zamana təsadüf etməsi təsəlliverici haldır. Uzun müddət həyata keçirilməsi gözlənilən onlayn təhsilin Universitetimizdə tətbiqi, müəllimlərimizin tələbələrə davamlı olaraq ünsiyyəti bu vəziyyəti, az da olsa, yumşaldır. Bütün bu şəraitə, isti münasibətə görə isə Universitetimizin rəhbərliyinə, doğma müəllimlərimizə minnətdarıq. Necə deyirlər, virtual ünsiyyət vizual ümidə mane ola bilməzdi. Əslində müəllimlərimiz və dostlarımızla virtual ünsiyyət zamanı gələn "Alo... Alo..." səsləri birlikdə keçirdiyimiz o gözəl günləri bizə xatırlada bilir. Hər-dən elə olur ki, biz bu səsləri eşidə bilmirik. Ümid edirəm ki, ən yaxın günlərdə o səslər daha gur səslənəcək. Tələbə dostlarıma təsəlli, ümid ruhunda yazdığım yazımı Nazım Hikmətin misraları ilə bitirmək istəyirəm:

"Gözəl günlər görəcəyik, uşaqlar,
Günəşli, gözəl günlər...
Gəmiləri maviliklərə sürəcəyik, uşaqlar,
İşıqlı maviliklərə..."

İzzət Mikayılzadə

Kitabxanaçılıq-informasiya fakültəsinin tələbəsi

BDU-nun Psixoloji Yardım Sektoru fərdi konsultasiyalara başlayıb

Azərbaycan ali məktəbləri arasında ilk dəfə olaraq Bakı Dövlət Universitetində (BDU) hələ 2019-cu ilin dekabrında yaradılan Psixoloji Yardım Sektoru COVID-19 pandemiyası ilə əlaqədar ölkəmizdə elan olunan karantin rejimi dövründə evdə qalan tələbələrə, eləcə də əməkdaşların mənəvi-psixoloji vəziyyətini nəzərə alaraq rəsmi instagram səhifəsi vasitəsilə onlara psixoloji dəstək göstərir.

Məsafədən dəstək göstərdiyi müddət ərzində Psixoloji Yardım Sektoruna BDU-nun 150-yə qədər əməkdaş və tələbəsi müraciət edib. Ən çox müraciət insanların koronavirus infeksiyasına yoluxma qorxusu, fobia, həyəcan pozuntuları, özünəqapanma, qidalanma pozuntuları, virusun təkrarlanma ehtimalından yaranan diskomfort, depressiya, sağlamlıqla bağlı narahatlıq və emosional gərginliklərlə bağlı olub.

Psixoloji Yardım Sektoru bu gündən Universitetin əməkdaş və tələbələr üçün psixoloji müayinə və fərdi konsultasiyalara start verir. Konsultasiyalarda əsas məqsəd ehtiyacı olan əməkdaş və tələbələrə psixoloji problemləri ilə tək qoymamaq, onlara mənəvi dəstək olmaq, ruh yüksəkliyini təmin etməyə kömək etməkdir.

"AZƏRBAYCAN" DEYƏNDƏ SƏNİ DÜŞÜNÜRÜK BİZ...

Bu gün Azərbaycan xalqının Ümummili Lideri Heydər Əliyevin anadan olmasının 97-ci ildönümüdür. Ulu Öndər Heydər Əliyevin fədakar əməyi, qətiyyəti, möhkəm siyasi iradəsi ilə müasir Azərbaycanın dövlətçiliyinin siyasi, iqtisadi əsasları yaradılmış, müstəqil Azərbaycan dünyada öz layiqli yerini tutmuşdur.

Ulu Öndərin Azərbaycana rəhbərlik etdiyi dövr minilliklər boyu davam edən dövlətçilik tariximizin şanlı səhifəsidir. Bu mərhələ Azərbaycanda müstəqilliyin əbədi və dönməz xarakter alması, dövlətçiliyin möhkəmləndirilməsi, iqtisadi inkişaf üçün möhkəm təməlin yaradılması, milli-mənəvi yüksəliş, hər bir fərdin özünü layiqli vətəndaş olaraq dərk etməsi ilə müasir tariximizə əbədi həkk olunmuşdur. Heydər Əliyevin şərəfli ömür yolu vətəninə, xalqına bağlı hər bir azərbaycanlı üçün bu gün canlı örnekdir.

Bakı Dövlət Universitetinin elan etdiyi, Ümummili Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 97-ci ildönümünə həsr olunmuş tələbələr arasında "Heydər Əliyev: Dahi şəxsiyyət, əbədi yaşar lider" adlı esse müsabiqəsinin qalibləri müəyyən olunmuşdur. Universitet tələbələrindən aktiv iştirak etdiyi esse müsabiqəsində birinci yerə layiq görülməyə layiq Filologiya fakültəsinin III kurs tələbəsi Nigar Əliyevanın "Azərbaycan" deyəndə SƏNİ DÜŞÜNÜRÜK BİZ..." adlı əsəsini tədim edirik:

"AZƏRBAYCAN" DEYƏNDƏ SƏNİ DÜŞÜNÜRÜK BİZ...

Gözlərində açılır bu millətin səhəri,

Sənin adınla bağlı bu xalqın hər zəfəri.

Bu səhər Bakının gözlərində gizlənməyən günəşi gördüm. Onun hüznündə baş əyən ana təbiət necə də möhtəşəmmiş!.. Günəş doğdu, təbiət canlandı, mavi səma günəşin işığı ilə qara zülməti əynindən soyundu. Günəş qalxdı, azan səsinə bürünən qocaman Bakı al-qırmızı şəfəqlərə boyandı. Baxışlarımızı mavi səmadan qırmızı üföqlərə endirdim. Gözlərim bayrağımın yaşılına tuşlandı. Günəşin bu səhər üçün doğduğunu indi gözəl anladım.

Günəş doğur elə bil, harda çəkilib adın,

Dosta fəxarət gəlir, gözü kor olur yadın.

Sən günəşin övladısən! Bir şam kimi taleyini doğma xalqın üçün işığa çevirdin. Görən göz, danışan dil oldun millətə. Bu gün mən də Sənin sayəndə müstəqil bir dövlətin azad, hürr övladıyam. Fəxr edirəm ki, Sənin təhsil aldığı Bakı Dövlət Universitetinin tələbəsiyəm. Fəxr edirəm ki, Səninlə eyni soyadı daşıyıram. Fəxr edirəm ki, mən Azərbaycan

canlıyam, əziz Heydər Əliyev!

"Mənə istinad nöqtəsi verin, dünyanı məhvərindən çıxarıram," – deyən yunan alimi Arximed belə bir istinad nöqtəsi tapa bilmədi. Amma xalqın inamına istinad edən Heydər Əliyev çökmüş bir ölkəni dirçəldib ayağa qaldıra bildi.

Bu gün Azərbaycan əhalisinin böyük bir hissəsi Heydər Əliyev hakimiyyətinin iki dövrünün şahididir. Dövr və zaman dəyişir, o isə hələ də dəyişən dövrün, zamanın fəvqündə dayanır. Həm 1969-cu ilin, həm də 1993-cü ilin təlatümlü yay günlərində Bakıya gələn Heydər Əliyev bütün məsuliyyəti öz üzərinə götürdü. Gəldi və bəyan etdi: "Mən ömrümün qalan hissəsini də xalqına bağışlayıram".

"Azərbaycan" deyəndə Səni düşünürük biz,

Azadlığa inamı xalqa Sən bağışladın.

Əsrlərin girdabından gələn tarixin, mədəniyyətin beşiyi Azərbaycanım! Nələr çəkmədin, nələr yaşamadın ki?! O taylı-bu taylı iki yerə paralandın. Şimalına günəş doğdu, Heydər gəldi, güllüstan oldun. Hürr oldun.

Ümummili Lider Heydər Əliyev olmasaydı, kim bilir, ucsuz-bucaqsız ümmanlarda kimlər yurdumuzu qasırğalara, bataqlıqlara sürükləyəcəkdi. Onun möhkəm iradəsi, dərin zəkası sayəsində gəlməyimiz sükanı namərd əllərə keçməkdən xilas oldu. Onun siyasətinin əsası milli maraqlarımız üzərində qurulmuş, dünyaya inteqrasiya yolu ilə irəliləməyi hədəf götürmüşdür.

Heydər Əliyev hakimiyyətdə olduğu müddətdə dünyanın 15 ölkəsinin 33 nəhəng şirkəti ilə 21 neft sazişi imzaladı. Məhz onun uzaqgörən siyasəti nəticəsində ölkəmizə xarici sərmayədarların axını başladı. Memarı olduğu və tarixə "Əsrin müqaviləsi" kimi daxil olmuş neft müqavilələrinin imzalanması, Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri və Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəmərinin çəkilişi bu böyük insanın qətiyyətli mövqeyinin, uzaqgörənliyinin nəticəsi kimi reallığa çevrildi.

Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə hazırlanaraq 12 noyabr 1995-ci ildə qəbul edilmiş müstəqil Azərbaycan Respublikasının ilk Konstitusiyası

dövlətimizin gələcək inkişaf istiqamətlərini müəyyən-ləşdirməklə yanaşı, insanın hüquq və azadlıqlarının təmin olunmasını dövlətin ali məqsədi kimi ön plana çıxardı.

Heydər Əliyev yalnız ölkəmizin rəhbəri deyil, həm də insanları ən ülvə ideallar ətrafında səfərbər edən siyasi xadim, müasir tariximizin memarı idi.

Nəsirəddin Tusinin "Ən böyük rəhbər odur ki, ölkədəki insanlar ona inansın, onun ardınca getsin, onun bütün tədbirlərinə şərik olsun və ən əsası, onu özünə ata saysın", – fikri Ulu Öndərimizə xas olan yüksək, bəşəri keyfiyyətlərdən biridir. Bu bəşəri keyfiyyətləri ilə tarixdə iz qoyan Heydər Əliyev üzərinə düşən "atalıq" missiyasının öhdəsindən layiqincə gələ bildi.

Nə qədər Azərbaycan, nə qədər bu millət var,

Heydər "Xalqım" deyəcək, Xalq "Heydər" söyləyəcək.

Deyirlər, Heydər Əliyev özünə ad günü keçirməyi sevməmiş. Amma 1993-cü il may ayının 10-da Naxçıvan ziyalıları ona 70 illik yubileyini keçirməyi təklif edirlər. O razılaşır. Yaxından-uzaqdan ən yaxın dostları gəlir. Türkiyəli qonaqlardan biri, Qars valisi Heydər Əliyevin şərəfinə badə qaldıraraq bir bənd şeir söyləyir. Şeir bitdikdən dərhal sonra Heydər Əliyev deyir: Nazım Hikmətin "İnsan mənzərələri" poeması. Türkiyəli qonaq başını tutaraq heyrətlənir: "İlahi, sovet imperiyasına sığmayan bir dahinin Naxçıvan kimi balaca bir yerə sığmasını Sən necə özünə sığışdırdın?"

İndi Səni bizdən 17 ilin həsrəti ayırır, Ulu Öndər! Doğma xalqın Səni tək müqəddəs torpağa yox, Bakının qoynundan göylərə ucalan günəşə tapşırır illər öncə. Budur, günəş qürub edir. Lakin səhər yenidən doğacaq. Bu xalq yaşadığıca Sən hər zaman var olacaqsan. Bugünkü varlığımız, azadlığımız, səadətimiz üçün Sənə təşəkkür edirəm, ƏBƏDİ YAŞAR LİDERİM!..

Dayanın, dinləyin, sizə sözümlər var,

Siz ey gələcəyə gedən yollar!

Mənim sözlərimin bir mənası var,

Heydər dastanından İlham alanda,

Vətən tarixinə nəzər salanda,

Xalqını şad görüb sevinəndə siz,

Məni aranızda hesab edərsiz...

Nigar Əliyeva
Filologiya fakültəsi, III kurs tələbəsi